

Naujienų Antroji Dalis

NR. 478

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

A. KELMUTIS

Lietuvos žemių aprašymas rusiškoj knygoj

1957 metų gale Maskvoje buvo išleista knyga antrašte "V kraju Nemana", kurios autorius yra Georgij Vasiljevič Metelskii. Knyga apima 299 puslapius. Tiražas 15.000 egz. Leidykla "Molodaja Gvardija". Joje yra nemaža iliustracijų.

Knygą sudaro septyni skyriai: 1) Istoriniai pėdsakai, 2) Prie Pilies kalno (Vilniuje), 3) Tarp miškų ir ežerų, 4) Nemuno žemupiu, 5) Mašina skrieja Akmenės link, 6) Gamtos draugystėje, 7) Gintarinis krantas.

Bendrai sakant, įvairios Lietuvos vietovės yra aprašytos gana gražiai; taip pat yra tinkamai paryškinti kai kurie istoriniai gyvenimo bruožai. Bet, kaip paprastai išleistose paskutiniuosiuose laikais rusų sovietinėse knygose, vienur kitur stengiamasi pabrėžti, jog pasireiškęs kur nors bet koks "gerumas" esąs dabar esančios Rusijos komunistinės arba kolchozinės tvarkos rezultatas.

Lietuvos miškai

Pačioj knygos pradžioj G. Metelskis prabyla taip:

"Keliautojas, pirmą kartą patekęs į Lietuvą, tuojau sisisižavi ir ima ilgai žiūrėti į žalšvai melsvą miškų ir vandenų karaliją, besiklaudydamas aidingų paukščių čiulbėjimų ir savo uoslėj pajusdamas medum atsiduodantį malonų gėlių kvapą, mestą duosnios rankos ant pievų ir laukų".

Aprašydamas Lietuvos miškus autorius sako, kad senovėje tuose miškuose šeimininkavo meškos, kurių buvo tokia gausybė, jog žmonės turėjo su jomis sunkiai kovoti. XVI amžiaus keliauninkai sakydavę kad nė vienoj pasaulio šaly nebuvo galima rasti tokio gardaus medaus kaip Lietuvoje. To medaus daug buvo išvežama į Vokietiją, Angliją ir kitus kraštus. Dar XVII amžiuje Lietuvos miškuose galima buvo

sutikti laukinių arklių. Miškai pradėta naikinti XVI amžiuje, po vadinamosios Liublino unijos. Sumažėjus didžiuliams miškams išnyko dideli plotai klampiųjų balų ir sumažėjo ežerai.

Senovinių įvykių pėdsakai

Pažymėdamas ledynų gadinę autorius nurodo, kad daugelyje Lietuvos vietų ir dabar yra pasilikę vadinamieji rieduliai. Žymiausias toks riedulys yra arti Anykščių, kur jis vadinamas "Puntuku", kurio aukštis kaip dviejų žmonių maždaug. Apie "Puntuką", apdėtą visokiomis legendomis, gražiai esąs aprašęs savo eilėraščiuose rašytojas A. Baranuskas.

Senovės lietuviai iš akmenų dirbdavę savo dievus ir tikėję, kad dievai galį paversti akmeniu nusikaltusį žmogų. Išlikę kai kur kryžiai, iškalti akmenyse žiloje senovėje, parodotų seniausių laikų prisiminimus apie ugnį ir saulę; mat, dviem sukryžiuotais pagaliais senovės lietuviai pasigaminavę ugnį, kurią garbindavę kaip saulę. Iškalti rieduliuose (akmenyse) kryžiai liūdija apie tuos priešistorinius laikus (prieš Kristų), kada tokie akmenys buvo traktuojami kaip altoriai, ant kurių saulės garbei žmonės užberdavę grūdų ir užpildavę medumi. Prie tokių aukurų dar paskutiniuosiuose laikais valstiečiai susirinkdavę paviešėti, kad galėtų atšvęsti pavasarinį darbų pabaigutaves.

Daugelyje vietų išlikę senoviniai akmenys parodo senovinių įvykių pėdsakus. Vienas toks akmuo esąs prie kelio į Varėną. Kaip sako žmonės, tas akmuo buvo kadaise merguzėlė, kurią vertė, kad ištekėtų už nemylimo vaikino. Bet ji tada pasakiusi, kad jai geriau būsią pavirsti akmeniu prie kelio, negu ištekėti už nemylimo, o "festivalis"...

Dienų Skeveldros

1.

Čia "Literatūra ir Menas" Nr. 27. Kažkur užtruko. Bet geriau vėliau, negu... Gal kas suabejos, ar iš viso verta naudotis "kreivąja prizme" ("LTSR rašytojų sąjungos savaitraščių"). Verta, nesgi kitų versmų - versmelių nėra, arba jos jau apjake, (pvz. "repatrijavę" į Lenkiją, o po 2-5 metų į Vakarų, jau joks šaltinis, nesgi susidaro "laiko skirtumas"). Jei istorikai iš puodų šukių piliakalniuos atkuria veidą ir būdą žmogaus, kodėgi neatkurti būties iš spaudos, kad ir okupanto cenzorių sujauktos?! Manding, Gerb. Skaitytojai, yra pakankamai įgudę, skaityti ir savo išvadas padaryti.

Štai str. "Kovarskas šviesų sekmedieni". Tai „raiono IV-tasis jaunimo festivalis ir dainų šventė". Puiku. Sava. Bet čia pat ir okupanto ruso "padažas", nesgi "kovarskiečiai ištiesė vėjui glostyti didžiulį audeką su žodžiais (mano pabraukta! J. C.): "Darbas ir daina taikos vardan". Ir savaime srpaudžiausi klausimas: kieno, ar ne Kruščevo - Gromykos ir kt. kremlininkų — taikos?!

Prieš šventę dar ir "prieššventis" — "atidaromas baseinas". Puiku. Bet... straipsnio autoriui kovarskiečiai kartoja-kartoja:

"— Dirigentų neturime.

— Labai trūksta mums chorų vadovų".

Miestelio chorą festivaliui ruošė ir dirigavo... žilagalvis pensininkas Puodžiūnas (virš 80 metų, ir "nebodamas sveikatos šlubavimo").

Lyg tyčia. Prieš imdamas į rankas "Lit. ir Meną", stebėjau nuotrauką, kur kan. J. Meidus, vysk. J. Steponavičius, kan. dr. J. Stankevičius. Nuotrauką darė... Tass (Sov. Sąjungos žinių agentūra!), nesgi "aukštieji Lietuvos dvasininkai išvyksta į Vengriją" su "taikos ir kaimynystės misija". Nuotrauka skirta užsieniui, o "festivalis"...

okupuotam Kovarskui. Todėl įsiskaitykime į šią ilgoką "L. ir M." iškarpa:

"...po liūdesingais šventoriaus medžiais, nežiūrint uolių varpo pastangų, tesirinko vienas kitas. Teko pradėti atlaidų pamaldas su nedideliu naivių avelių būriu.

O čia, kaip tyčia, dar sugriaudžia orkestras... prie Šventosios pasuko šimtai dainininkų, šokėjų, muzikantų. Paskui juos seka žiūrovai. Gatvė teka pro bažnyčią, ir pracinant kolonomis daug kas apleidžia šventorių. Tada, įniršio pagautas, prabyla didysis bokšto varpas. Jis plyšauja, staugia, nors pamaldų eiga jo balso nereikalinga. Ne, jį juodos rankos išsiūbavo ne tikintiesiems šaukti. Orkestrą, jaunystės žingsnį, šviesų gyvenimo džiaugsmą stengėsi perrėkti apsamanojęs varis. Bet tai neįmanoma. Jaunimas ėjo ir nuėjo savo keliu į gražų paupį, kur jo laukė dainai ir šokiui paruoštos estrados, kur jį šaukė saulė ir vėjas, kur jo laukė gyvenimo tėkmė. O bokštas su varpu liko stovėti vietoje, pauksmingai niūrus, pelėsinagai tvaikus, kaip negrįžtančios, sustingusios praeities simboliai. Jie kelio pirmyn neturi.

Akiplėšiskai elgiasi kavarskiečiai "sielų ganytojai". Bejėgiškas pyktis žymi jų etiką, jeigu jie iš viso ją supranta.

— O gal mūsų klebonėlis šitaip atsikeršija už savo nesėkmingą pasivėžinimą? — girdžiu juokaujant pagyvenusį vyriškį. Pasiteirauju, kokia tai nesėkme.

— Ogi nusipirko jis tą motociklą, na, ne motociklą, o šitą, kaip jis ten...

— Gal motorolerį, — įsiterpiu.

— Va va šitąjį. Tai ir išvažiavo kažkur į svečius. Matyt, gerai pasivažiavo, kad paskui nebematė kelio. Šalikelėm, grioviais ėmė važiuoti. Išivoliojo, išsipurvino, parapijonis baidydamas. Čia jį ir sulaikė viešosios tvarkos dabotojai. Į ligoninę pristatė svaigalams išaiškinti. O paskui — ką gi, dvasišką tėtui tekė nubausti. Ir už tai, kad tuo motociklu važiavo dar jo neužsiregistravęs, ir už tai, kad sėdo ant jo be vairuotojo teisių ir dar burnelę paėmęs..."

Ir t. t. ir t. t. Sena — sena plokštelė ("Made in Moscow")...

Bet kodėl į "Kovarską šviesų sekmedieni" vyksta apybrai-

(Tęsinys 2-me pusl.)

Dail. K. Varnelis

NATŪRMORTAS

ADOMAS P. JASAS

PAMARIAIS

Šitas vaizdas senas senas:
pamariais kalnai, tartum sustingęs karavanas,
tylėdami stebisi,
kai pro audros debesį,
naktis mėnulį neša, o tujen vis matai —
aukšti aukšti sueizėjusių uolų krantai...

Kažkas — gal tavo brolis — mariosna nupuola,
o tujen girdi, kaip šnera, žolė įaugusi į uolą:

— Tai kas, kad turėtum ir tūkstantį kupranugarių? —
Per dykumas nenujosi vidurin marių,
kur juodas kalvis tavo laimę kala,
aludaris daro trenkiančio alaus...
Ei, lauk laivų į karalaitės salą,
nors bangos ir kraujo putą atskalaus!

TEN...

Ten, kur senų klevų šešėly
mozaikom tviska bažnytėlė, —
pačioj jaunystėj angelai,
o Tujen, Dieve, pražilai
gal dėl širdžių, kurios atšalo,
nors valgė duoną Tavo stalo:
dėl nuodėmės skaudžiai kvailos
nedaro žemėj atgailos...

Lietuvos žemių...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

mo vyro. Štai ir dabar prie kelio tebestovi tas aptvertas akmuo su geležiniu kryžiumi ant viršaus ir prie jo dar yra pridėtas dubenėlis, kuriame susirenka lietaus vanduo — suakmenėjusios merginos ašarėlės. Tikintieji žmonės ir dabar tą su kryžiumi akmenį laiko šventuoju, galinčiu išgydyti visokius negerumus.

Lietuvių kalba

Apie lietuvių kalbą autorius pabrėžia, kad ją yra susidomėję nuo seniausių laikų visoki mokslininkai. XVI amžiuje tarp kai kurių Vilniaus mokslininkų buvusi iškilusi teorija, kad lietuvių kalba esanti susidariusi iš lotynų, o XVIII am. filologas Ruigys nurodęs lietuvių kalbos artimumą su graikų kalba. Kai buvo II-asis Lietuvos rašytojų suvažiavimas, tad jame dalyvavusi armėnų poetė Silva Kapitikian pasakiusi, jog armėnų kalba esanti gimininga su lietuvių, nes abejuose kalbose vienodai ištariamas visiems brangiausias žodis „širdis“.

G. Metelskis dar primena, kaip Lietuvos keliauninkas Poška — Poškevičius, daugiau kaip prieš 20 metų, važiavo motociklu iš Kauno į Indiją, kur jį domino tautos, gyvenančios kalnyuose. Kelis metus Poška gyveno Indijoje, kreipdamas savo dėmesį į įvairias indų tarmes. Tuo tikslu jis buvo prisidėjęs prie ekspedicijos, kuri buvo nuvykusi į Himalajų kalyną. Ekspedicijos dalyvautojai buvę susidūrę su įvairiais sunkumais ir pavojais. Keletą kartų jie taip buvo suklydę, kad turėjo ilgai klajoti, ir kai neturėjo ką valgyti, tai virė sau sriubą iš turimų savo odinių diržų. Aukštai kalnuo-

se, tarp visokių sniegų, atskirtas nuo viso pasaulio buvo kaimelis, kuriame gyveno izoliuota maža tauta, nors ir sunkiai, tegalėję susikalbėti tik su lietuvių Poška. Keliauninkas Poška buvo susirašęs daugelį žodžių ir posakių, visai panašių į lietuvių kalbą.

Čia prie šito G. Metelskio pasakymo apie Pošką galiu ir aš pridėti, kad man pačiam Poška, sugrįžęs iš Indijos, apie tokius dalykus kalbėjo ir jis norėjo savo tokius apipasakojimus išleisti atskira knyga, bet niekaip negalėjo surasti leidėjo, nes visiems atrodė, kad visa tai „tik tuščios pasakos“.

G. Metelskis pažymi, kad į lietuvių kalbą esą patekę iš rusų kalbos nemaža žodžių, bet jis nepasako, kiek lietuviškų žodžių yra patekę į rusų kalbą. Jis toliau nurodo, kad tęsiantis ilgiems amžiams, pradedant XVI šimtmečiu, lenkų ir sulenkėję lietuvių feodalai (vid. am. dvarininkai) darę viską taip, kad lietuvių kalba išnyktų ir kad lietuvių tauta savo kalbą pamirštų. Palengva ėmęs nykti pavadinimas „lietuvių tauta“ ir imta tiek spaudoj, tiek kasdieniniame gyvenime vadinti „lietuvišku luomu“. Liublino unija 1569 metais padėjo galą nepriklausomai Lietuvos valstybei ir sudarė didelių kliūčių tolimesniam lietuvių kalbos plitimui. Nuo XVI ligi XVIII am. lenkų kalba įsigalėjo lietuvių miestiečių, rašytojų ir mokslininkų tarpe. Ilgą laiką lietuvių spaudoje buvo uždrausta carinėj Rusijoje. Bet nežiūrint į visa tai, nežiūrint į likimo smūgius, kurie šimtmečiais kartojosi Rytų Prūsijoje, Lenkų Pospolitoj, carinėj Rusijoje, — lietuvių kalba išsilaikė, išgyveno ligi šiol. Iš visų indoeuropiečių kalbų lietuvių kalba išlaikė savyje daugiau tokių žodžių, kurie tik tolimiausioje praeityje buvo vartojami. Mokslininkų

(Tęsinys 3-me psl.)

Dienų Skeveldros

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

žai medžiagai ieškoti, net pats „L. M.“ vyr. redaktorius (V. Reimeris)? Ar ne todėl, kad Lėnos apylinkėj buvo... Ant Smetonos dvarelis? Ar ne todėl, kad „lėniečiai galėtų... papasakoti apie Tarybų valdžios... kilnumą anuometinių ponų atžvilgiu“, mat, „Smetonos sesuo gauna pensiją, kolūkiečiai į savo tarpą dirbti priėmė jo brolių“?!

Ak, todėl — todėl... Todėl ir iškamša „Amerikoniškoji križė“, ir baidyklė „Uolstrito Doleris“, ir —... konkretus Kremliaus rublius... Vaciai Reimeriui.

2.

Verskime lapą. Po dekoratyvine vaza „Vaikai pajūryje“ (dail. doc. T. Miknevičienės kūrybos) str. „Į užpelnytą poilsį“:

„Rytoj Akademinis operos ir baletu teatras baigia savo sezoną ir kartu atsiveikina su brangiais savo kolektyvo draugais - veteranais, paliekančiais sceną ir išeinančiais į pensiją. Tai — liaudies artistė M. Juozapaitytė, LTSR nusipelnusi artistė J. Jovaišaitė-Olekienė, operos solistė A. Vaitkutė, choro artistės E. Fedorovaitė ir T. Sakalauskaitė, LTSR nusipelnę artistai J. Mazeika, A. Zauka ir P. Baravykas“.

Bet vėl... „aidas iš Kremliaus“, būtent — J. Kabelkos str. „Kalbos norminimas ir kalbos „liaudinimas“.

Str. autorius cituoja šiuos J. Jablonskio žodžius, rašytus dar 1914 m.:

„Rašomoji kalba augdama pati teturi savaime tobulėti. Augant rašomajai kalbai kalbininkų darbas tėra kelti aikštėn žmonių kalbos dėsniai ir saugoti, kad mūsų rašytojai, ypačiai laikraštinkai, — ir jų esama visokių, — patys neimtų kartais griauti tų kalbos dėsnų... Kar rašytojas, nesutikdamas su kalbininku, mėgina vieną, kitą dalyką saviškai pasakyti, kad jis, nesitenkindamas kalbininko patarimais, rūpinasi pats vis gražiaus, aiškiaus, tiksliaus savo mintis reikšti, kartu besirūpindamas jis nesutinka ir su vienu kitu kalbininko pastebėjimu, — tuo džiaugtis tereikia: rašomoji kalba yra pačios tautos ir mokančių jos kalbą rašytojų, ne kalbininkų produktas“.

Faktas. Teisybė. Kaip teisybė ir paties J. Kabelkos žodžiais:

„Liaudies kalba“ vaisingai ir naudingai veikia literatūrinę kalbą, o literatūrinė kalba, savo ruožtu, veikia „liaudies kalbą“.

Bet... jau nebe-teisybė, kai J. Kabelka, linguodamas, kaip muzulmonas, į Kremliu, rašo:

„Ypač milžiniškos reikšmės įvykis lietuvių literatūrinės kalbos vystymesi. Yra marksizmo — leninizmo klasikų leidimas lietuvių kalba“, nes „praturtino ją“ ir t. t. ir t. t.

Straiptnis yra skirtas... prof. J. Balčikonui suniekininti („prof. J. Balčikonis vis dar

mėgina rodinėti kai kurių žodžių netinkamumą literatūrinei kalbai“). Kliūna ir „tarybininkams — dvasininkams“, kurie „įvedė į lietuviškų raštų kalbą šlykščiausią feodalinį — bažnytinį žargoną“. Kliūna ir politinei emigracijai:

Pasigrobusi valdžią, Lietuvos buržuazija, berods, irgi mėgdavo paplepėti apie savo meilę lietuvių kalbai, tik toji jos meilė, deja, buvo labai jau platoniška. Visą laiką prekiavusi liaudies interesais, šita buržuazija šandien, išsidanginusi už jūrų — marių, draudžia net savo vaikus mokyti lietuviškai. Apie tai pakankamai faktų pateikia lietuviškoji JAV spauda.

Dėl informacijos: J. Kabelka yra „Dabartinės Lietuvių Kalbos Žodyno“ red. kolegijos narys (kartu su prof. J. Balčikoniu) ir didžiojo „Lietuvių Kalbos Žodyno“ red. kolegijos (jau be prof. J. Balčikonio) narys.

3.

Lyg atvangai po „partinės“ kaitros“ sustoji žmogus ties str. „Kas naujo mūsų senovėje“? Tai „iš lietuvių kultūros istorijos“ I tomo recenzija.

P. Kalikauskas, rašydamas apie Nemenčinės piliakalnio kasinėjimų rezultatus, teigia, kad

gyventojai, šalia žemdirbystės verslų, mokėjo ir metalą apdirbti — piliakalnyje rastos rūdai tirpinti krosnelių liekanos. Iškasenos liudija, jog tuo metu buvo išsivysčiusi puodininkystė ir audimas.

Archeologiniai duomenys griaua I. Kšivickio teoriją apie neolitinės kultūros reliktus lietuvių genčių tarpe pirmojo mūsų eros tūkstantmečio pirmoje pusėje, taip pat neigia teigimus, jog aukštaičių žemdirbystė buvusi atsilikusi nuo kitų baltų genčių.

Remdamasis archeologinių paminklų, esančių Vilniaus miesto teritorijoje, kasinėjimų duomenimis. A. Tautavičius padarė labai daug vertingų išvadų apie vėlesnio laikotarpio (XIV—XV a. a.) Vilniaus apylinkių gyventojų buitį. Vadinama jame Brauno atlase (XVI a.) buvo rašoma, kad Vilniaus miestiečiai gyveno vienoje pirkioje su gyvuliais. Straipsnio autorius nustatė, kad minėtame atlase ir kitų autorių darbuose apie Lietuvą buvo žymi J. Dluogošo kronikų įtaka. J. Dluogošas panašiai kalbėjo apie žemaičių namus, o kiti autoriai, patys nepažindami Lietuvos buities, Dluogošo žinias taikė visai Lietuvai. Kasinėjimas parodė, kad XIV a. Vilniaus sodyboje gyvenamoji pirkia turėjo grindis ir molinę krosnį; gyvulių tvartas buvo atskirai.

Bet turėkime vilties, kad apie šią įdomią knygą išsamiau atsilieps tremties istorikai. J. Cicėnas

Lietuvos žemių...

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

buvo susstatomi sakiniai vadinamąja sanskritų kalba, ir tie sakiniai buvo suprantami lietuviams, gyvenantiems prie Nemuno. Autorius pasako, kad ir dabar apie Gardiną ir Molocečną (Gudų srityje) atrandama, kaip ir kokių salučių, lietuviškų kaimelių, kuriuose senesnieji žmonės savo lietuviškuose pokalbiuose vartoja ne tik dviskaitą (gramatiškai žiūrint), bet ir triskaitą, visur jau išnykusią prieš kelis šimtus metų. Kai kurie mokslininkai sako, kad lietuvių kalba esanti senesnė už graikų, lotynų, keltų, germanų ir slavų kalbas.

Vilnius ir jo apylinkės

Vilniaus ir jo apylinkės vietovės aprašytos, galima sakyti, gražiai. Vilnius yra vienas iš seniausių miestų. Istorikai ligi šiol nėsą suradę jo įkūrimo tikslią datą. Rusų XII am. kronikose esą paminėta apie Vilnių, bet archeologinės iškase nos liudija, kad toje vietoje miestas jau anksčiau iškilęs. Remiantis padavimais Vilniaus įsteigimas priskiriamas Didžiajam Lietuvos Kunigaikščiui Gediminui, ir šita legenda yra poetiškai pažymėta A. Mickevičiaus raštuose. Kalbama, kai Gediminas pradėjo statyti Vilniaus pilį, jis pasikvietė vaidilutes ir paklausė jas, kas reikia daryti, kad pilį niekad negalėtų užgrobti priešininkai. Vaidilutės atsakė, kad tam reikalui reikia surasti tokią motiną, kuri galėtų tam tikslui paaukoti savo vienintelį sūnų. Tokių motinų atsirado Lietuvoje nemaža. Viena moteris anksčiau už kitas pirmutinė atvedė savo aštuoniolikos metų sūnelį ir pati jį pastatė į griovį, į kurį turėjo kristi didžiulis akmuo statomajai piliai. Sūnus nesipriešino... Ji tikrai paprašė kunigaikštį, kad jam leistų išdėstyti vaidilutėms tris klausimus prieš mirtį, būtent: kas yra pasaulyje pats lengviausias, pats saldžiausias ir pats kiečiausias? Gediminas tatau leido. Ir vaidilutės atsakė: "Pats lengviausias — pūkai, pats saldžiausias — medus, pats kiečiausias — geležis". "Ne", atkirto jaunuolis. "Pats lengviausias — tai vaikelis ant motinos rankų, pats saldžiausias — motinos pienelis, ir pats kiečiausias — motinos širdis, kuri be ašarų siunčia į mirtį savo vienintelį sūnų". Gediminą paveikė toks jaunuolio atsakymas, ir jis neleido tam jaunuoliui mirti.

Istorinių audrų liudytojai

Vilniuje yra išlikę nemaža nebylių liudytojų visų istorinių audrų, kurios buvo apnikusios miestą prieš tris, keturis ar penkis šimtus metų. Vilniaus senovinės sienos ne vieną kartą yra mačiusios svetimžemių grobikus — vokiečių pasiutusius kryživius, švedų landsknechtus, prancūzų maradiarius, lenkų ponus, fašistinius

žudikus. Čia galima būtų dar prikerkti — rusų komunistinius smaugikus. Pilies kalnas, kaip didžiulio pastato nemažas bokštas, iškilęs aukštai prie dangaus sudaro viso Vilniaus dailų vaizdą. Tikriausiai, mieste nėra nė vieno tokio žmogaus, kuris nebūtų buvęs pasikėlęs į Pilies kalną ir neapžvelgęs Vilnių iš viršaus, kur gražūs paukščiai nuolat skrieja.

Aušros vartai

Seniau vadintoji Vilniaus Aušros Vartų gatvė dabar vadinama Gorkio gatve. Prie josios šalitgatvių, kaip G. Metelskis nurodo, sėdi būdelėse aske tinės išvaizdos senutės, kurios vartalioja ražančius ir maldžias. Šalia kitos moteris prekiauja ražančiais, molinėmis madonų stovylėlėmis, rūpintojėliais (krucifiksais) ir maldaknygėmis juoduose aptaisuose. Ir vis girdisi dažnutėliai nedidelio varpo skambesiai. Vieni praeiviai tuojau praeina pro tuos Aušros Vartus, bet ne visi... Štai, žiūrėk, sustoja moteris ir atsiklaupia ant kelių. Žiūrėk, kita jauna mergina maldingai sudeda prie savęs rankas, kitoj vietoj atsiklaupia ant vieno kelio vyras ir tvirtai persizėgnoja. Iš koplyčios, tarytum iš kokio poženio, tyliai išgirstamas kažkokio organo sidabrinis skambesys. Naujai atvykusiam čia žmogui susidaro savotiškas įspūdis tokioj gyvybinėj gatvėj matant klūpojančias figūras.

Vilniaus gyventojų įvairumas

Nuo seniausių laikų keliauninkai pastebėdavo Vilniaus gyventojų įvairumą tautybių atžvilgiu. Vilniuje, be lietuvių, gyvena rusų, lenkų, žydų, gudų, totorių, karaimų, kiek mažiau — vokiečių, armėnų, graikų, čigonų, italų, turkų. Kai kurie istorikai pažymi, kad dar Gedimino laikais Vilniuje buvo nemaža rusų. Kuo paaiškinti tokį tautų įvairumą? Vokiečių amatininkų ir prekybininkų XIV am. prisikvietęs buvo Gediminas. Dar anksčiau buvo atvykę iš Indijos čigonų. Totorių nuo Azovo jūros buvo prisivežęs kunigaikštis Vytautas. Kartu su totoriais iš Krymo buvo atvežti karaimai, kurie ligi šiol esą išlaikę pas save savo papročius.

Pradedant XIII am. rusai ir lietuviai palaikydavę ekonominius ir kultūrinius ryšius tarp savęs. Dar prieš Gedimino valdžios įsigalėjimą Vilniuje atsiradę rusų pirkliai. Nuo Gedimino laikų įvairūs rusų didikai turėję visokių ryšių su Lietuvos kunigaikščiais. Tatau galima išaiškinti tuo, kad Lietuvos kunigaikščiai, kaip tų laikų taisyklė, savo žmonomis paimdavo rusų kunigaikštytes — Polocko, Vitebsko, Tveriaus, Smolensko. Mielai buvo priimami į Lietuvą rusų bajorai, kurie dėl mažiausio nesusipratimo su Maskvos ar Tveriaus kunigaikščiais pabėgdavo į Lietuvą, kur gerai gyvendavo. Tokiu istoriniu keliu buvo pasinaudoję daugelis kitų rusų žmonių, kurie save vadino sta-

roobriadcais ir bėgdavo į Lietuvą todėl, kad buvo persekiojami.

Maldininkai

Aplinkines Vilniaus vietoves G. Metelskis stengiasi pavaizduoti įvairiomis spalvomis. Apie Verkius jis pasakoja, kaip tas miesčiukas atsirado. Tenai Gediminas medžiodamas miške erelio lizde rado verkiantį mažą vaikutį, pamestinuką. Kunigaikštis tokį radinį laikė geru ženklu; jis pasiėmė jį sau ir išaugino jį vaidila, pavadintu Lizdeika, kuris paskui patarė Gediminui įkurti Vilnių.

Ant aukšto Neries (Vilijos) kranto yra išaugusi XVII am. Kalvarija, kur yra pristatyta daug koplyčių su visokiais kryžiais. Kiekvienoj koplyčioj yra pavaizduota kokia nors scena iš Kristaus gyvenimo. Dailės atžvilgiu šios koplyčios nesandžios kokios nors ypatingos ir gal netiktų apie jas kalbėti, kaip sako G. Metelskis, jeigu į jas ar pro jas ligi šiol nevaikščiotų žmonės atsiklaupę ar klupščiomis. Kol dar nebuvo Lietuvoje sovietinės valdžios, tad kiekvienais metais susirinkdavo čion tūkstančiai maldininkų. Religijinis polinkis išsiplėsdavo taip, kad nuo koplyčios prie Vilniaus ligi Kalvarijos bažnyčios — septynis kilometrus — žmonės eidavo klupsti. Nors dabar tokių maldininkų esą sumažėję, bet ir dabar vasarą galima pamatyti nemažą žmonių su nuliūdusiais ar iškankintos išvaizdos veidais, einančius klupščiomis su aprintais nuo tokio ėjimo kojų keliais. Jie šliaužia, kaip sako G. Metelskis, akmenuotais keliais nuo koplyčios ligi koplyčios, nustelbdami savo nuodėmes.

Trakuose geriau, negu kitoje vietoje, esą išlikę brangiausiai senoviniai paminklai. Ežero krantuose galima pamatyti akmeninių sienų pėdsakai ir penkių bokštų griuvėsiai. Čia yra buvus didelė pils — vienas iš svarbiausių lietuvių tautos gynybos punktų. O ežero viduryj, vienoje iš 14 salų, buvo kita pils, kurią karai su kryževiais nualino ją labai, bet priešininkai ją negalėjo paimti.

Miškų paukščiai

Benrai apie Lietuvos miškus autorius pasako, kad jie esą turtingi visokiais grybais ir uogomis, ypač pušnyuose. Pradedant birželio mėnesiu visur jaučiamas žemuogių kvapas. Nuo pirmųjų šiltų dienų ligi vėlyvo rudens auga visoki grybai. Nuolatinis paukščių čiuilbėjimas, dar XIII amžiuje stebinęs keliauninkus, ir šandien girdimas Lietuvos giriose. Du šimtai septyniadešimt rūšių paukščių nuolat gyvena arba svečiuojasi Lietuvoje. Pradedant pavasariu užkukuoją gegutė, o vėversiai nustoja giedoję javams išnokus. Miškuose dažnai girdimas genio kalbinėjimas į medį, o balose šeimininkauja antys ir lyg koki avinai bliauja tilvikai, kuriuos žmonės dar vadina avi-

nėliais. Po pievas vaikštinėja didžiuliai gandrai arba kartais stovi ant vienos kojos.

Ežerai

Aprašinėdamas Žuvinto ežerą, autorius pastebi, kad nuo 1920 m. čia daro visokius tyrinėjimus lietuvių mokslininkas Ivanauskas, dabar Mokslo Akademijos tikrasis narys. Ivanausko iniciatyva Žuvinto ežeras esąs nuo 1937 m. paimtas į apsaugą, kuriame dabar negalima medžioti, žuvininkauti, kirtinėti krantuose medžius, rinkti visokias uogas. Viskas turi būti nejudinama. Žmogus čia nesikiša į gamtos gyvenimą, jis tiktai stebi ir tyrinėja visokius gyvius. Todėl visokiems paukščiams ir žvėreliams čia jaučiamas plačiausia laisvė, ir net gulbės dabar atsiradusios.

Toliau knygoje yra papasakota apie eilę kitų ežerų.

Nepaprasti ažuolai

Apie seniausią Lietuvos ažuolą prie Stelmužės yra pasakyta, kad tą dviejų tūkstančių metų medį gali vos apkabinti šeši žmonės. Gamtos žinovai sako, kad tas zarasičių ažuolas esąs storiausias ir didžiausias, taip pat seniausias, ne tik Lietuvoj, bet ir visoj Europoj. Prieš keliolika metų ant vienos to ažuolo šakos buvo išaugęs šermukšnis, kuris duodavo savo raudonas uogas, bet vieną šaltą žiemą šermukšnis sušalo ir pabaigė savo gyvenimą. Dabar Stelmužės ažuolą specialistai labai saugoja, ir jie galvoja, kad tas ažuolas išgyvens dar ne vieną žmonių kartą. Senovėje lietuviai, kai garbino Perkūną, tą ažuolą labai gerbė. Bet Lietuvoje yra dar daugiau panašių ažuolų, nors ir ne taip senų. Pav., Kėdainių srity yra ažuolas kokio vieno tūkstančio metų amžiaus, kuris turi diametru du metrus. Birštono miškuose taip pat yra labai senų ažuolų. Raseinių aps., Paškevičiaus (Poškos) ūkyje, augo ažuolas, kuris buvo vadinamas Baubliu. Kai Baublys pradėjo džiūti, jis buvo nukirstas ar nupiautas ir atvežtas arti Skaudvilės, ir jame Dionizas Poška įtaisė Lietuvos seniųjų muziejų. Dionizas Poška — žinomas XIX am. pradžios lietuvių rašytojas.

Apie Rokiškį yra papasakota, kad jojo apylinkėse gražiai auga daug visokių slyvų, kriaušių, vyšnių, aviečių, žemuogių, barškių, serbentų, agrastų ir t. t. Daug kas tas uogas vadina žagarinėmis nuo Žagarės miesto vardo.

Nemunas

Gana plačiai aprašomas Nemunas su savo intakais ir įvairiomis vietovėmis, kurios prieina šią upę. Nemunas, tarytum kaip kokia juosta, perjuosianti Lietuvą ir savo grožiu bei dailumu nesąs menkesnis kaip kokia nors gražiausia ru-

(Nukelta į 4 psl.)

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

AMERIKOS MENO PARODA RUSUS IŠJUDINO

JAV Meno parodos kuratorė Edith G. Halpert iš Maskvos rašo "New York Times", kad Amerikos dailės meno paroda Maskvoje esąs didelis susidomėjimas. Paroda buvo atidaryta šeštadienį, liepos 25 d. Dėl patogumo ir saugumo policija padeda besiveržiančioms miniomis. Tenka stovėti eilėse belaukiant, kol viduje atsiranda daugiau vietos naujiems vizitatoriams.

Parodos lankytojų knygoje randama visokių atsiliepimų ir pastabų. Jų tarpe yra tokių: "Aš patenkintas Amerikos meno paroda". "Mums patinka jūsų abstraktizmas". "Mane domina kompozicija ir spalvos". Vienas šitaip parašė: "Abstraktizmas turi teisę egzistuoti ir būti pripažintu, bet yra svarbu šią teplionę pavadinti gyvulių menu?"

Žmonėms daugiau patinka Amerikos peizažas ir juo domisi. Taip pat atrakcijos centrą sudaro Andrew Weyth kūrinys "Vaikų gydytojas" ir Peter Blume "Amžinasis miestas". Didžiojo Amerikos abstraktisto Pollock kūrinys sukelia didelio susidomėjimo ir pykčio, bet prie jo renkasi didelės minios žmonių. Amerikiečiai dalina specialiai paruoštus informacinius leidinius su gausiomis žiniomis apie šių dienų JAV meną, bet nepaliaujami klausimai juos stebina ir vargina.

Parodos direktorė sako, kad ši paroda išjudino galvojančią rusų visuomenę. Jie pamatė, kad Amerikos dailininkai gali kurti, ką nori, ir galvoti niekieno nevaržomi. Paroda padarėsi didelės įtakos rusų dailininkams, parodydama, kad mūsų civilizacija nėra visiškai materialistinė. Meno kultūros pažanga vaidina svarbų vaidmenį.

Tenka pridurti, kad šią parodą organizuojant buvo pasiūlyta dėl parinkimo išimtinai abstraktinių eksponatų. Vėliau kai kas "pataisyta".

Paskaitos

Pan-Amerikos meno parodoje Meno institute duodamos nemokamos paskaitos. Šį sekmadienį, rugpj. 23 d. 3 v. popiet skaitys Addis Osborne. Paskaita bus pakartota treč., rugpj. 26, 12:15 v. p. p. Rugpj. 30 d. 3 v. p. p. ir rugsėjo 2 d., 12:15 v. p. p. skaitys Theodore Hal-kin.

Fullerton paskaitų salėje kiekvieną šeštadienį 2:00 v. p. p. galima pamatyti angliškų filmus apie meną.

Chicagoje Pan-Amerikos meno paroda

Nuo liepos mėn. 22 d. ligi rugsėjo 7 d. Chicagos meno institute yra didelė meno paroda, pavadinta: "JAV kolektoja Pan — Amerikos meną". Parodai atstovauja apie 50 Pietų Amerikos, Meksikos ir Kanados dailininkų. JAV dailininkai šioje parodoje nedalyvauja. Išstatyta daugiau, kaip 100 kūrinių, daugiausia abstraktizmas.

Didelę atrakciją daro chilio dailininko Roberto Matta Euchuarren monumentalės abstrakčios simbolinės tapybos drobės: "Kartu žemėje", "Neįsivaizduojama", "Žemė apdengta nauja rasa". Šis dailininkas š. Amerikoje jau gerai žinomas, nes anksčiau jo darbai tai vienur, tai kitur pasirodydavo parodose ir privatūs meno kolekcionieriai turi įsigiję jo kūrinių. Jis yra skirtingas nuo kitų dailininkų ne tik lakia vaizduote, bet ir technika, kiek primenąs mūsų Čiurlionį. Šviesa išskiriama iš tamsaus fono, lyg primintų amžiną kovą tamsos su šviesa, gėrio — su blogiu. Be to, pagal ketvirtojo matavimo sintezę, pas jį spalva ir šviesa yra tas pats, iš bedugnės iškyla baisios šviesios šmėklškos, nematytos apraiškos, lyg sproginėjančios žiežirbos.

Meksika gausiai atstovaujama, atseit, žinomieji ir mažiau žinomi jos dailininkai skaičiumi užima pirmą vietą: Rufino Tamaya su kūrinių — "Dangus" — simbolinė žvaigž-

džių sonata ir "Piktas šuo". Jose Clemente Oroszko — "Nukryžiuotasis". Jesus Guerrero Galvan — puikus realistinis kūrinys "La Concepcion". Diego Rivera (1886-1957) sunki monumentalė figūrinė kompozicija "La Canoa Enflorado". David Alfonso Signeros "Meksikoje saulė teka" ir keletas kitų simbolikų ir realistų.

Kuba nedaug davė šiai parodai, bet Amela Pelaez natūrmortas tikrai įspūdingas. Candido Portinari, (brazilietis) jo dviejų bešokančių figūrų anemiškas koloritas nedaro didelio įspūdžio. Kaip turiniu, taip ir formatu skirtingi yra Columbijos, Venecuelos, Ekvadoro ir Argentinos dailininkų kūriniai. Du kanadiečiai: Jean — Paul Riopelle ir John Korner, pirmasis abstraktistas, o antrasis realistas.

Naujoje Gunsaulus salėje pirmame aukšte, kur apšvietimas, kaip ekspertai tvirtina, turėtų būti pats geriausias, vis dėlto didelio efekto nedaro, kaip būdavo antrame aukšte, kur yra natūrali šviesa per muziejaus stogą. Pietų Amerikos dailininkai daugumoje dirba tarptautinio abstraktizmo bei ekspresionizmo įtakoje, tiksliai jų dailė turi skirtingą charakterį.

Didesnę dalį eksponatų parodai paskolino privatūs JAV meno kolekcionieriai ir meno muziejai, kurie turėjo minėtų kraštų dailininkų meno kūrinių.

Kuo meno srovės skiriasi

Skirtumas tarp senojo impresionizmo ir ekspresionizmo yra toks: Impresionizmas yra paviršinių gamtoje matomų efektų menas. Ekspresionizmas yra dvasios ir minties išraiška humanistine ir simboline prasme. Nužmogintas menas yra bedaktinis ekspresionistinis abstraktizmas, labai subjektyvus. Šis menas turi dar tarp savęs giminingų for-

(Tęsinys 8-ame pusl.)

Lietuvos žemių...

(Aukšta iš 3 psl.)

sų upė. Yra sužymėti gydomieji šaltiniai prie Nemuno: Druskininkai ir Birštonas. Apie Birštoną pasakyta, kad kai bus prie Kauno padaryta elektros stočiai užtvanka, tad ties Birštonu vanduo pakilsias tris metrus ir tada teksią Birštono kurtortą perkelti į kitą Nemuno pusę, kur krantas aukštesnis.

Kaunas ir jo istorija

Dirstelėjęs į Kauną autorius sako: "Ir vėl senoviniai vaizdai atsistoja". Pirmą kartą istorijoje Kaunas paminėtas 1280 metais. Praeity Kaunas yra suvaidinęs Lietuvos istorijoje svarbų vaidmenį. Du šimtu metų Kaunas buvo suklindęs kryževiams eiti toliau. Kaunas yra žymus daugybe architektūrinių paminklų: bažnyčių, namų su skliautinėmis lubomis, ganzinių sandėlių, likusių nuo XVII am., kada Kaune buvo vyriausia krašto muitinė. Pastato, vadinamo "Perkūno" namais, išliko gražus gotinis fasado ornamentas (pastato priešakinės pusės puošmena). Kairiajame Neries krante matyti pilies liekanos, kur buvo svarbus lietuvių gynybos punktas prieš Teutonų ordiną. Archeologai yra užtikę tos pilies griuvėsiuose gilius požemius. Nuo XVI am. dar laikosi rotušės dangus pastatas su iškeltu į dangų daugiaaukščiu bokštu — tai pirmas klasikinės architektūros paminklas Lietuvoje. Nuo rotušės pastato su senoviniais namais, kur gyveno Adomas Mickevičius, į visas puses nusitiesia trumpos, siauros, tirštai apstatytos gatvės — vidurinių amžių paminklai. Ypač pradėjo augti Kaunas nuo XIX šimtmečio. 1863 m. pro jį buvo nutiestas geležinkelis. 1863 m. sukilime prieš caro valdžią Kaune buvo pasiūlymėjęs kaip sukilėlių vadas Antanas Mackevičius, kunigas. Būdamas 12 metų jis iš žemaitijos atėjo į Vilnių, kad galėtų mokytis. Paskui mokėsi Kijevo universitete. Grįžęs į Lietuvą mokėsi Varnių kunigų seminarijoje. Tapęs kunigu A. Mackevičius per savo pamokslus kalbėdavęs žmonėms ne tik apie dangišką, bet ir žemišką karalystę. Per kiekvienas krikštynas, vestuves, laidotuves jis varydavęs savo propagandą, stengdamasis įskiepyti žmonėms mintį, kad jų nelaimių priežastis yra spaudėjai: caro valdžia, policija, dvarininkai.

Šis kun. Antanas Mackevičius (1828 — 1863) yra pažymėtas Lietuvos Enciklopedijoje (žr. XVII t. 31 pus.), kurioje dar pasakyta, kad dėl to sukilimo jis buvo 1863 m. gruodžio 28 d. caro valdžios viešai pakartas Kaune Ožiškienės g. aikštėje prie laiptų į Ukmergę plentą.

(Bus daugiau)

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, AUGUST 22, 1959

Dail. V. Petravičius

"LINŲ ROVĖJOS"

Lietuviškas technikos žodis

Prof. J. Kaminsko pagerbimas. Architektūriniai klausimai. Kauno naujieji pastatai. Kas yra sovietinis stilius, 50-čia metų atsilikęs nuo Vakarų? Kolchozinių plytinių primityvumas. Ką veikia tarybinės Lietuvos inžinieriai?

Lietuviai inžinieriai JAV leidžia dvimėnesinį savo žurnalą — Technikos Žodį. Jis pasižymi tinkamu lygū, įdomumu tiek technikos sričių specialistams, tiek ir šiaip lietuviškosios spaudos žodžių besidomintiems. Ne retai net bendroji spauda iš jo persispausdina ištraukas ir išistus straipsnius. Inžinieriai yra tik vieninteliai, lyginant su kitomis profesijomis, kurie įstengia išlaikyti tokio lygio žurnalą, leisdami be perstojo jau nuo 1951 metų. Tenka patirti, kad net amerikiečių profesionalų inžinierių draugijos neturi savo panašių periodinių leidinių, kaip mūsų siškiai. Tiesa, čia esama gana vertingų žurnalų, leidžiamų ne profesinių draugijų, bet kitų įstaigų, leidyklų, išsilaikančių tik iš brangių kompanijų skelbimų.

Prieš kurį laiką iš spaudos išėjo naujasis Technikos Žodžio nr. 3 (58), gausiai iliustruotas, 24 psl. plus viršeliai. Šį nr. redagavo red. kolegijos narys K. Kaunas. Techn. red. — J. Slabokas. Šiam numeriui straipsniais daugiausia talkino New Jorko ir Bostono inžinieriai.

Žurnalo viršelyje įdėta vadinamieji Perkūno Namai Kaune (grafika), statyti 15-16 šimtmečiuje, gotiniame stiliuje. Įžanginiame "Susikaupkime" autorius S. D. (tenka spėti, kad tai prof. S. Dirmantas) kviečia "amerikinio techninio gyvenimo verpetuose besimurdančius kolegas" susikaupiti, atlikti tylią sąžinės apyskaitą. Visų pirma primenama artėjantieji PLIAS (Pasaulinės liet. inž. ir arch. s-gos) rinkimai. Autorius įsakmiai pabrėžia, jog "100% balsų, kaip bolševikai, aišku, nesurinksime. Bet būtų negražu nusileisti žemiau, negu pasiekim per pirmuosius rinkimus". Toliau autorius taikliai primena praėjusius Kudirkos metus, pažymint, jog inž. K. Kaunas išryškino šio didžiojo vyro reikšmingą tautai veiklą, atvaizdavo jo asmenybės paveikslą (K. K. apie tai plačiau yra rašęs Naujienose, Sėjoje, Nepr. Lietuvoje ir tame pačiame Tech. Žodyje). Įžanginio autorius pateikia iš Kudirkos raštų mažą ištrauką, kur Kudirka, būdamas irgi profesionalu, pasisako, kad į *viešus bendruomenės reikalus* reikia žiūrėti ne atskiros profesijos akimis, o tik bendruomenės akimis. Dėl to gi vienos ar kitos profesijos, partijos ar srovės dominavimas, per daug keliant savo autoritetą, laikant save nedasilytėtiniais, kenkia vienu ar kitu būdu bendruomenės reikalams. Siekiant bendruomenės stiprumo ir kt. reikia taisyti vieni kitus be pikto, be paniekinimų, nebojant ten kaž-kokių fiktyviškų

"privilegijų".

Baigdamas autorius iškelia antrąjį Kudirkos masto tautai nusipelnusių lietuvių, veikėjų, — veteraną, techniškiosios profesijos vyrą, nenuilstantį nei nuo garbingo amžiaus, nei nuo šeimos nelaimių, nei nuo tautos tragedijų, o svarbiausia — kovotoją dėl silpnųjų sluoksnių ir pavergtųjų tautų laisvės bei geresnio gyvenimo, net trijų pavardžių idėjų karį *Tomasonį — Kairį — Kaminską*. Toliau pateikiama iš Darbe atspausdo prof. Kaminsko str. "Veidu į Lietuvą" ištrauka, kur minima, jog svarbu mums skirti, kas dedasi Lietuvoje, reikia teisingai suprasti ten vykstančius radikalius pasikeitimus pačių lietuvių tarpe, net ir tuomet, kai tai yra nevisai sava. Vienu mostu nupeikimas, kas Lietuvoje nauja, yra mums žalingas, t. y., matyti Lietuvą ne tokią, kaip ji yra, bet tokią, kaip mes ją norėtume matyti, tuo būdu prarandant bendrąją kalbą su savąja tauta.

Inž. A. Novickis rašo apie Inžinieriaus S. Kairio sukaktį, apsistojant daugiau ties prof. S. Kairio nuopelnais Vilniaus ir Kauno miestams, okupacijų ir tremties laikotarpiais. Autorius, baigdamas straipsnį, pabrėžia, jog prof. Kairys yra pavyzdys inžinieriams ir architektams, kaip reikia dirbti, organizuoti darbą ir išverti, nepaisant audrų, siaučiančių aplink. Šio str. autorius yra dabartinis Amerikos lietuvių inž. ir arch. S-gos centro v-bos pirmininkas ir gerai žinąs iš savo patyrimo beprogersuojančios Nepr. Lietuvos buv. ūkio aplinkybes. Straipsnis pailiustruotas prof. inž. S. Kairio portretu, tapytu dail. prof. A. Varno.

Arch. Vladas Švipas rašo architektūros stilių evoliucijos klausimu, paliesdamas architektūros esmę, meno formos susidarymo faktorius, konstantes architektūros kūryboje. Autorius, įžymusis architektas, toliau žada pateikti apie priešklasikinę eros architektūrą.

S. B. aprašo ginklavimo dirbtuves Nepr. Lietuvoje. Įdėta prof. Viktoro Biržiškos, buv. Artilerijos Tiekimo Viršininko 1922-1926 m., ir inž. N. Dobkevičiaus nuotraukos.

Inž. K. Krulikas, leidžiamo Inžinierių Metraščio redaktoriui, jau antruoju tęsiniu rašo apie lietuviškosios architektūros atgimimą, dar ir šiuo kart nabaigdamas. Autorius pateikia išsisa rinkinį pasisakymų ne tik profesionalų inž. ir architektų, bet ir šiaip kitų (pav. šiuo kart — V. Meškauskas, A. Gimantas, P. Babicko). Pastarųjų pasisakymai kartoti gal nebūtų prasminga, kai tas neseniai yra buvę bendroje spaudoje, tai laikant gražbylystės formoje bendrajai visuomenei.

Str. gausiai iliustruotas tinkamai parinktomis ir senomis nuotraukomis bei piešiniais.

VI. A. taip pat jau antruoju tęsiniu rašo apie naująją Kauno statybą (dabartinėje Lietuvoje). Autorius pateikia daug iliustracijų, gautų iš pavergtosios Lietuvos. Tačiau nėra nė vieno monumentalaus viešo pastato, nors daliniai prilįgtančio Liet. Bankui, V. D. Muziejui, Fizikos — Chemijos Institutui, Teisingumo Ministerijai, C. Pašto rūmams, Žemės Bankui, Taupomosioms Valst. Kasoms, Universiteto Klinikoms ir kt. Pagal autorių, dabartinė Kauno naujųjų pastatų architektūra reiškia posūkį bent 50 metų atgal. Bet kasgi yra tas sovietinis stilius, perverstas iš Rusijos gilumos į okupuotus kraštus?

Kaip žinia, 1932 m. Pravdoje buvo oficialiai proklamauta komunistų partijos CK įsakyta vad. "socialistinio realizmo" dogma, kuri buvo pritaikyta visiems menams, taip pat ir architektūrai. Konstruktyvus modernus stilius buvo atmestas, kaip netinkamas socialistinei statybai.

Ogi tas "realistinis" sovietinis stilius yra kažkas tarpinio tarp Aleksandro I-jo dienų Rusijos akademinio stiliaus, šio šimtmečio pradžios Europos dekadentinių pastatų ir iki 1920 m. Amerikoje besireiškusių pseudoklasikinės architektūros (žiūrint, kokio masto ir paskirties projektas).

Kalbant apie okup. Lietuvos dabartinius naujuosius pastatus, žinoma, kad juose nieko nėra nei lietuviško, nei jokių tautinių bei liaudies motyvų. Jų pavidalas dvelkia senoviskumu ir nuobodumu. Kauno namams trūksta to Maskvos puošnumo ir didumo, mat, provincija... Iš senesnių likusių Kauno architektų užtinkama tik vieno J. Pero pavid. Kiti projektai, be rusiškųjų, yra jaunųjų, okupacinio meto auklėtinių, išugdytų pagal maksvines architektūros kurpalį. Daug pasitaiko moterų architektėjų pavardžių.

Sekant šį VI. A. straipsnį bei jo gausias iliustracijas ir mūsų visuomenei gaunant laiškuose daug įvairių nuotraukų, albumų ar kt., matosi ryškus trūkumas ir tų lūšnelių, ir tų vaizdų, kai net miestelių profesionalai prie įsigyto namelio turi laikyti karvę, kiaulę ar kt. savo maisto ištekliams papildyti. Taip pat trūksta ir tų griuvusių, kurių, dėl okupacinių aplinkybių, nepajėgiama dar atstatyti (per karą sugriautų pastatų).

A. Buožėnas savo apžvalginame str. aprašo apie kolchozines plytines. Tarybinėje spaudoje siūlomas Lietuvos kolchozams bulgariškas rankinis plytų gamybos būdas. Šiuo būdu kolchozai turėtų pagaminti apie 80 mil. plytų per metus. Plytos skiriamos gyvenviečių pastatams. Gi, pernai metų planą sužlugdė lietingas oras, blogų įrengimų turėjimas, kuro stoka, ir kt. Taip šeiminkauja okupanto pri-

mesti ūkinio gyvenimo vadovai — neklaidingoji komunistų partija. Arklio jėga varomi primityvūs mechanizmai nedaro garbės krušėviniams planuotojams, ypač giriantis, kad tarybinė Lietuvos pramonė kelis kartus esanti didesnė už Nepriklausomybės laikų. Pagaliau, autorius klausia — ką gi veikia tie šimtai iš mokyklų paleistų inžinierių? Nejaugį vis dar paruošinėja kadrus bei meistrus, nieko konkrečiau nepajėgdami sukurti?

Dar šiame TŽ numeryje randame prof. J. Šimoliūno atsiminimus apie 1917 m. Suomijoje lietuvių veiklą, mirusiųjų, techninės apžvalgos, jūrininkų, spaudos apžvalgos ir veiklos skyrius. Numeris įdomus ir įvairus, vertas ir šiaip visuomenės ir bendrosios spaudos dėmesio.

Teko patirti, kad sekantis TŽ numeris, redaguotas G. J. Lazausko, K. Paukščio ir J. Puškoriaus, atiduotas spaudai rinkti, netrukus pasirodys. Technikos Žodis yra reikšminga spaudos tribūna, jungianti šimtus Amerikos, Kanados ir kitų pasaulio kraštų lietuvių technikos srities specialistus. Galia, kad TŽ negali pasiekti, okupanto šeiminkavimo, Tėvynėje esančių bendros profesijos tautiečių.

G. A-tis

Kviečiame visus savo draugus lietuvius taupyti ten, kur jų sąskaitos F. S. L. I. C. istaigos apdraustos iki \$10,000
ROSELAND STANDARD SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
10833 So. Michigan Avenue
Chicago, Illinois

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Jei ne PETRAS ŠIRVOKAS, rašytojas Juozas Švaistas būtų negavęs tūkstantinės. PETRAS ŠIRVOKAS atidarė rašytojui duris į garbę ir prie pinigų. Tai logiškas dalykas.

Visiems vertėtų susipažinti su PETRU ŠIRVOKU, galinčiu daugeliui atidaryti duris į laimingą ir pasitenkinimo pilną savaitgalį. PETRĄ ŠIRVOKĄ gausite, jei kreipsitės į NAUJIENAS arba kitus knygų platiniojus. Paskutiniu metu Petru ŠIRVOKU susidomėjimas padidėjo. Įsigykite šią knygą, kol jos laida nepasibaigusi. Knyga turi 230 puslapių, o kaina tik \$2.00.

"Naujienos" bolševikams
yra rakštis jų akyje!

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, AUGUST 22, 1959

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Sviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiagą siūsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

2 METAI

NR. 33 (62)

HENRIKAS NAGYS

Kodėl kalbėti poetiškai

— Pasirinkau poeziją, nes jina, šiaip ar taip žvelgiant (gal pelnytai, gal ne), tapo pavainikiu, pamestinuku ir beveik našlaičiu šioje apmokamo realizmo ir tiesaus moralizavimo gaidynė. Jos pačios — ir apie ją kalbančių — atstovų skaičius kasdien retėja. Ir gali atsitikti, kad poetai bus netrukus retenybės, keisti fenomenai, apie kuriuos kalbėsime tikrai ypatingom progom, kai visos naudingos temos bus išsemtos. Nutariau kalbėti apie poeziją ir šiaip jau iš — sakyčiau, suinteresuoto — sentimentu šiam senam ir liūdnam žodžių žaidimui, kuris, anot Czeslaw Milosz, ima pamažu išvirsti arba į hermetiškas esperantininkų varžybas, arba į kunigaikščių favoritų kabalistiką.

— Jaunajai poetų kartai savos žemės praradimas yra ne tikrai visų svajonių nužudymas, bet taip pat (ir svarbiausia) žmogiškojo išprasminimo galimybės egzekucija. Pačios laisvės egzekucija. Kartuvės, iškeltos žmogui, kuriuo jie tikėjo ir tebetiki, žmogui — jų broliui. Tad poeto žodis turi pirmoj eilėj liudyti šią prarastą rojų — žemę ir kalėjimo grotus — Juozui Kėkštui, legendariniam sudužusių laivų jūrininkui, kurio atmintyje liko paskutinis žemės brūkšnys su paskutinėm žuvėdrom ... Toksai pat žemės patriotizmas išsakytas ir Vytauto Mačernio "Vizijose". Tai šiaurės genčių žemės laiminimo šventės epizodas, kur šalia epiško įvykių vaizdavimo ir beveik įprastinių palyginimų staiga atskleidžiama legenda apie karalių gėlę ir išauginama į nemirtingumo troškulį, užvaldantį kuriantįjį. Tai šitoj septintoj vizijoj yra pati žemė, kaip motina, surenkanti savo vaikus — buvusius ir būsimas kartas — ir įdiegianti slaptinę ją išlikimo svajonę.

(Iš Trečiosios Metinės Santaros Knygos. Šiemetiniame santariečių suvažiavime Tabor Farmoj rugsėjo 11-13 dd. dr. Henrikas Nagys kalbės apie "Literatūros kūrinių, jo pajutimą ir supratimą").

JULIUS ŠMULKŠTYS

Liberalizmo pradai

Liberalizmo, kaip ir kitų panašių terminų (nacionalizmo, socializmo, humanizmo), sąvoka yra labai plati, ir tai ją padaro sunkiai išpraudžiamą ir bet kokią definiciją. Norint liberalizmą išsamiai nusakyti, reiktų parašyti neploną knygą — panašią į tą, kurią išleido Santaros ir šviesos federacija — ir tikėtis pasirodant kitos tokio pat storumo knygos, kurioje netrūktų pavyzdžių ir argumentų pirmosios papildymui.

O vis dėlto apie liberalizmą galima daug pasakyti, su kuo dauguma liberalų arba tais klausimais besidominančių sutiktų. Pirmiausia, visi, tur būt, sutiks, jog liberalizmas yra laisvės filosofija. Šią mintį toliau vystant, galima pridurti, kad liberalizmas yra žmogaus laisvės filosofija. Žmogus ir laisvė yra neatskiriami elementai: "Laisvė yra susijusi su žmogumi ir tik tai su žmogumi ir nieku kitu. Be žmogaus nėra laisvės. Niekur kitur gamtoje nėra laisvės, o tik geležinių dėsnų valdomas nuolatinis kartojimas."*)

*) Iš V. Trumpos paskaitos "Laisvės problema ir demokratijos perspektyvos". Trečioje Metinėje Santaros Knygoje.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, AUGUST 22, 1959

Tačiau žmogaus prigimčiai charakteringa yra ne tikrai laisvė, bet ir socialinis "instiktas". Laisvė žmogui turėtų mažai reikšmės, jei jis būtų priverstas gyventi negyvenamoje saloje. Čia jis būtų reliatyviai laisvas santykiyje su gamta, tačiau visiškai pavergtas santykiyje su žmonėmis — aspekte, kuriame individualinė laisvė yra prasmingiausia.

Žmogaus prigimties paradokšą matome laisvės ir socialiniuose praduose, kurie dažnai vienas kitą papildė, bet ne retai ir taip susikryžuoja, jog vienas iš jų yra kito nuslopinamas. Laisvės pradai yra išreikštas žmogaus individualume, jo kaip individo veiksmuose, už kuriuos jis yra tik sau atsakingas. Kaip individas žmogus ieško neribotos laisvės, nes siekia laisva kūryba įprasmininti savo egzistenciją.

Socialinis pradai yra išreikštas žmoguje, kuris yra bendruomenės narys. Čia jis už savo veiksmus atsakingas ne tik sau, bet ir kitiems. Iš šios atsakomybės išplaukia individo teisės ir pareigos bendruomenės gėrio, interesų, saugumo ir pan. atžvilgiu. Šios teisės ir pareigos neišvengiamai reikalauja laisvės suvaržymo.

Į istoriją galima žiūrėti kaip

į šių dviejų žmogaus pradų niekada nesibaigiančią kovą. Žmogus nėra buvęs visiškai laisvas, ne visiškai pavergtas. Šiandien laisvajame pasaulyje, o ypač vakarų civilizacijos kraštuose, bendra evoliucija yra didesnės individo laisvės linkmė. Tačiau ir čia dar yra labai daug komplikuočių problemų, kurios reikalauja sprendimo laisvės vardan.

Istoriškai liberalizmas yra žmogaus laisvės prado aspiracijų išraiška. Idėjų pasaulyje skirtinguose laikuose ir kraštuose liberalizmas buvo pasaučėžiūra, politinė programa, ekonominė teorija, pažiūra į socialinį gyvenimą ir t. t. Liberalais yra buvę įvairių religijų, klasių, politinių partijų bei ekonominių pažiūrų žmonės. Iki Reformacijos liberalai vakaruose daugiausia pastangų dėjo kovoje už sąžinės ir minties laisvę, kiek vėliau politinės laisvės siekimas pasidarė vienas iš svarbiausių liberalizmo dėmesio centrų. Devynioliktojo šimtmečio antroje pusėje, vakarų pasaulyje kovos už politinę laisvę lauko jau buvo daug atsiekta. Tuo metu, ekonominės laisvės siekimas pasidarė dominuojančiu liberalizmo šūkiu ir programa. Dabar vakarų civilizacijos kraštuose liberalai savo akciją dažnai koncentruoja socialinėje ir kultūrinėje sferose. Čia kova vyksta prieš konformizmą, diskriminaciją, pasenusius papročius, nusigyvenusias tradicijas ir visa tai, kas nenatūraliu būdu stabdo individualinį ir socialinį tobulėjimą bei palaiiko kultūrinę stagnaciją.

Už geležinės uždangos liberalai dar pirma turi nugalėti tuos laisvės varžtus, kurie egzistavo viduramžiais. Šia prasme tarp komunistinių kraštų ir viduramžių yra tik tas skirtumas, jog, išstobulėjus technologijai, įvairūs būdai laisvei užslopinti dabar yra kur kas efektyvesni.

Liberalizmas visada būdavo guviausias, kai laisvei grėsėdavo didžiausias pavojus. Ilgainiui laisvę išsikovojo, liberalizmas dažniausiai savo pirmaujančią vietą turėdavo užleisti kitoms idėjų sąrangoms ir jas atstovaujančiom srovėm, kurios liberalizmo atsiektų laisvių rėmuose galėdavo sėkmingai vykdyti savo programas.

Jei liberalizmas išreiškia laisvės prado aspiracijas, tai idėjų sąrangose kaip socializme, krikščionybėje ir nacionalizme atsispindi socialinis žmogaus pradai. Pavyzdžiui, būdamas krikščioniu, vokiečiu ir socialistu, individas yra trijų bendruomenių narys: religinės, tautinės ir politinės. Kiekviena bendruomenė turi tikslus ir interesus, kurie jos nariams suteikia teises ir uždėda pareigas. Teisės ir pareigos individualią laisvę iki tam tikro laipsnio riboja: tautinės bendruomenės narys turi teisę iš bendruomenės reikalauti įstatyminio teisingumo, bet taip pat turi pareigas karo metu

savo tautinę bendruomenę ginti ar jos gerovei užtikrinti mokėti mokesčius.

Toks laisvės suvaržymas nėra priešingas liberalizmo principams, nes jis yra savanoriškas ir jo tikslas, nors tai ir labai paradoksiškai skamba, yra pagrindinių žmogaus laisvių apsaugojimas. Šiuo atveju abu pradai vienas kitą papildo. Tačiau yra atvejų, kada tarp jų harmonija neegzistuoja: viena ar kita pusė metasi į kraštutinumą ir demokratinis socializmas išvirsta į komunizmą, nacionalizmas į fašizmą, krikščionybė į dogmatizmą, o liberalizmas į anarchizmą. Visi šie kraštutiniai yra priešingi liberalizmui, nes juose laisvas individo apsisprendimas bei tolerancija — du pagrindiniai liberalizmo principai — yra neįmanomi. Čia individas jau negali daryti kompromisų su bendruomene — jai atiduodamas tam tikras laisvės, kad užtikrintų kitas, svarbesnes, — bet turi visiškai jai pasiduoti ir galutinai išnykti bendruomenės interesų jūroje.

Iš kitos pusės, nors anarchizmas principu ir pasisako už neribotą laisvę, tačiau civilizuoto žmogaus gražinimas į priešistorinius laikus — kada laisvė buvo tik tiek įmanoma, kiek individas savo muskulų jėga ją sugebėjo užtikrinti — praktikoje reikštų absoliučią tironiją.

Liberalizmas yra pagrįstas prielaida, jog žmogui gyvenimas yra prasmingas tik tada, kada jis gali laisvai apsispręsti ir kurti. Todėl vienas iš svarbiausių liberalizmo tikslų yra sukurti tokias sąlygas, kuriose individo išpareigojimai bendruomenei nepaneigtų šios prielaidos. Šio tikslo įgyvendinimo eigoje, liberalizmas istorijoje buvo sutinkamas įvairiose formose, kurios nuolat keitėsi. Devynioliktojo šimtmečio pradžioje Anglijos liberalai buvo laissez fair ekonominės teorijos šalininkai. Tačiau antroje to pačio šimtmečio pusėje daugumai liberalų pasidarė aišku, jog laissez fair principų įgyvendinimas Anglijos ekonominiame gyvenime sudarė tokias sąlygas, kuriose didelė krašto gyventojų dalis atsidūrė visiškame skurde. Gi badaujančiam žmogui visos laisvės nustoja būti kokios reikšmės prieš norą užsitikrinti duonos gabalą. Todėl nėra nuostabu, jog devynioliktojo šimtmečio pabaigoje Anglijos liberalai atmetė laissez fair principus ir reikalavo valstybės paramos neturintiems.

IVYKIAI

— Prof. Vladas Jakubėnas dalyvaus visuotiniame santariečių suvažiavime Tabor Farmoje, rugsėjo 11—13 d. d. ir praves muzikinę diskusijų sekciją, svarstysiančią tremties ir pavergtosios Lietuvos muzikinę kūrybą. Tokių intelektualinių diskusijų sekcijų bus iš viso še-

(Tęsinys 7-me psl.)

Mūsų Žingsniai

(Tęsiams iš 6-to pusl.)

šios, į kurias suvažiuosieji turės progos pagal interesus išsidalinti.

— Anatolijus Butas pakvies tas į Lietuvių Bendruomenės New Yorko pirmosios apylinkės valdybą vice-pirmininku jauno reikalams.

— Vytautas Babušis kalbėjo apie Nietzsche istorijos filosofiją vienoje Chicagos santaričių sekcijoje, susitikusioje peirto trečiadienio karščiuose, o Vytautas Kavolis diskutavo Amerikos lietuvių komunistų gausumą, kaip socialinę problemą, išskeldamas jos sociologines, psichologines ir kultūrinės šaknis.

“Negalima leisti, kad lietuviškas kūrybingumas būtų nurašytas ‘lietuviybės išlaikymo’ ar tuščios reprezentacijos sąskaiton”, rašo Liūtas Mockūnas antrame “Vienybėje” pasirodančio “Studentų gyvenimo” numeryje. “Daugumas mūsų akademinų organizacijų yra pasiryžusios išlaikyti lietuviybę. Tuo ‘išlaikymu’ yra suprantamas aklas praetis atšiekimų garbinimas, kuris darosi vis blankesnis, juo dažniau jis yra kartojamas. Tik tai pastatydamas kūrybingumą kaip aukščiausią vertybę, akademinė organizacija gali pateisinti savo būvį... Turime nemažai jaunesnių rašytojų ir menininkų, kurie mūsų užkonservuotos lietuviybės atstovų nesuprantami. Kiekvienas turėtume įdomautis jų kūryba; be to, Santara turėtų sudaryti forumą, kuriame būtų galima su jais palaikyti aktyvų sąlytį.”

— Rytinių pakraščių santaričiai - šviesiečiai vyksta rugpjūčio 29—30 d. d. į Port Jervis, N. Y., YMCA stovyklavietę stovyklauti.

— “Naujasis humanizmas”, rašo prof. Algirdas Julius Greimas Lietuviškajame liberalizme, “jei jis iš viso įmanomas, prasideda su autentišku žmogaus būties skurdo išgyvenimu. Pirmutinis egzistencinis jausmas — siaubas. Siaubas būti pasaulyje, apsuptam daiktų, kurių esmės tau neduota pažinti. Siaubas gyventi tarp žmonių, kurių žvilgnis tave nuolatos paverčia daiktu, su kuriais joks autentiškas bendravimas nįmanomas. Pirmutinė egzistencinė mintis — gyvenimo ir pasaulio absurdiškumas. Vienintelė tikrai filosofinė problema, pastebi Albert Camus, tai atsakymas į klausimą, kodėl žmogus nenusižudo, nes jeigu jisai nenusižudo, tai reiškia, kad gyvenime yra vertybių, dėl kurių verta gyventi...” Santaros Garbės Filisteris dr. Algirdas Greimas šiuo metu profesoriauja Turkiijoje.

— Chicagos universitetas prisiuntė padėką už “Lietuviškąjį Liberalizmą”. Šią jungtinės minties knygą galima gauti “Mūsų žingsniuose”, prisiuntus 3 dolerius.

Buvusio Lietuvos Policijos Vado

Petro Mačinsko Atsiminimai

(Tęsinys)

Jeigu jie pirmieji nebūtų pradėję šaudyti į policininkus, tai policininkai tikrai nebūtų pradėję į juos šaudyti. Jie, apsupę tą namą, būtų laukę mano įsakymo. Aš atvykęs būčiau priklabinėjęs juos pasiduoti ir laikęs apsupime, kol jie, išalkę būtų pasidavę. Kas su jais būtų atsikė, jeigu jie išmetę ginklus per langą su iškeltom rankom būtų išėję kieman?... Ogi apskrities Viršinininko nutarimu, už slaptą pėrėjimą administracijos linijos ir laikymą ginklų be leidimo, jie būtų administratyviai nubausti daugiausia po vieną tūkstantį litų ir po vieną mėnesį arešto. Bet įvyko kitaip. Gaila, kad lietuviai su lietuviais turėjo susikauti ir iš to tokia liūdna pasėka. Po kokios savaitės, vieną rytą radome mūsų pusėje primėtyta daugybės egzempliorių laikraštuko “Pirmyn”, o vienas prikabinatas prie mano buveinės durų, ant kurio pirmo puslapio raudonu pieštuku buvo ranka užrašyta: “Kraujagery, Mačinska! Už tai, kad tuva iniciatyva sušaudyti Nadzeika ir Miškinis, žinok, kad tavęs laukia toks pat likimas”.

Visas to “Pirmyn” numeris buvo prirašytas apie žuvmą tų vyrų, na, ir ten nepasigailėta keiksmų ir šmeižtų Lietuvos Vyriausybei, perversmininkams ir tautininkams. Pajutau, kad esu nesaugus, tuojau nuvažiauvau Alytun ir išdėstęs reikalą jau tada buvusiam apskrities Viršinininkui Petru Aravičiui prašiau tarpininkavimo perkelti mane toliau tarnauti kitan kraštan Lietuvos. Aravičius pažadėjo ir tuojau davė man dvi savaites atostogų. Kai grįžau Uciekon pasiimti šeimos, tai policininkas Valentukevičius štai ką papasakojo:

— Vakar, kaip jūs nebuvo, apie 12 val. dieną pamačiau iš jūsų buto per langą ateinančius keleliu nuo Uciekos kaimo mūsų pasienio uniformuotą policininką, kuris, laikydamas rankose atstatytą šautuvą, varėsi prieš save civiliais rūbais apsirengusį vyrą. Supratau, kad iš Merkinės atvaramas areštuotas ištrėmimui. Juk tai dažnai atsitikdavo. Išėjau į kiemą jų pasitikti. Kai jie priartėjo, paklausiau to nepažįstamo man policininko, ar atvarė areštuotą? Paprašiau duoti man raštą ir knygą, kurioje žadėjau pasirašyti, kad areštuotą priėmiau. Tas policininkas pasakė, kad tą areštuotą jis privalęs perduoti pačiam rajono viršinininkui. Aš jam atsakiau, kad rajono viršinininko nėra namuose. Tada jau abu jie nusikeikė ir man pasakė, kad laimė jo, kad ne namuose, kitaip čia gulėtų nebegyvas.

Nusijuokė ir apsigrėžę jau greta abu nubėgo link adminis-

tracijos linijos. Supratau, kad abu buvo plečkaitininkai. Tuojau pranešiau Zurlui, bet kol tas su policininkais nubėgo ton kryptin, kur jie nubėgo, tai jau jie spėjo pasprukti Okupuoton Lietuvon. Po atostogų savo buveinę perkėliau Merkinės miestelin ir prie to namo, kuriame apsigyvenau, oro pusėje pasistačiau policininkų sargybą. Pabaigoje gegužės mėnesio apskrities Viršinininkas Petras Aravičius nuo birželio 1 d. dienos pasiūlė man važiuoti Kaunan ir baigti Aukštesniąją Policijos Mokyklą. Aš apsidžiaugiau ir, šeimą vėl nuvežęs uošvijon, išvažiauvau Policijos Mokyklon.

(Bus daugiau)

Pasveikink savo draugus per “Naujienas”.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR SINCLAIR GAZOLINAS

LYGINIMAS, DAZYMAS, TAISOMI IR REGULIUOJAMI (TUNE-UP) MOTORAI, STABDŽIAI: KEIČIAMOS DALYS IR T. T.
Darbas atliekamas patyrusių mechanikų. Dirbtuvė atidaryta nuo 8 val. ryto iki 6 val. vak. šeštad. iki 12 val. dieną, sekmad. uždaryta.

1934 W. 59th Street Tel.: GROVEHILL 6-9136
M. ŽESAS

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA

didžiausias lituanistikos žinynas, lietuvių kultūros paminklas.

Iš suprojektuotų 20 — 21 tomo aštuoniolika jau išspausdinti, kiti rengiami. Redaktoriai visą LE ruošimo darbą pagal atskiras raides pasiskirstė iki galo.
LENGVOS SĄLYGOS: įmokėjusiems bent už vieną tomą, visi išėjusieji tomui siunčiami iš karto. Likusios sumos mokėjimas išdėstomas užsisakiusiam priimtinomis dalimis. Vieno tomo kaina J. A. V. \$7.75, visur kitur \$8.00.

Užsakymai siųstini šiuo adresu:

J. Kapočius, Lietuvių Enciklopedija
265 C. STREET, SO. BOSTON 27, MASS.

PASKUBĖKITE -- ATSARGOS RIBOTOS!

Taisome keliamas duris	Atliekam cemento darbus
Dedam pamatus	Tuckpointing
Pakeliam namą	Plasteriavimas
Atnaujinam priešakį	Nutašom akmenis
Įtaisom kambarius pastogėje	Dengiam stogą, sienas
Kambarius rūsyje	Įvedam šilumą, vandenį
Pristatom kambarius	Elektrus laidus.
Vonias ir virtuves	

25 metų patyrimas. Žemos kainos. Darbas geriausiai atliekamas. FHA finansavimas. Nereikalingi įmokėjimai. Turim apsaugą, apraudą.

PRANAS SALEMONAVIČIUS KONTRAKTORIUS

504 WEST 33rd STREET (netoli Normal Ave.)
Susitarimui tel.: Victory 2-3486

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

LALIO ŽODYNAS

yra standartinis Amerikos lietuvių žodynas. Geresnio anglietuvių kalbų žodyno nėra. Nenumatoma, kad naujas žodynas greitu laiku būtų spausdinamas. Todėl siūlome dabar įsigyti šį stipriai prištą 1256 puslapių angliškai-lietuvišką ir lietuviškai-anglišką žodyną. Kaina—\$14.00. Žodynas Jums bus išsiųstas, jei pasiūsite \$14.00 čekį ar Money Orderį tokiu adresu:

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

Ir šitaip būna...

Normos. Ohio universitetas paskelbė sekančius statistinius duomenis: didžiausias algas gauna vyrai, pasiekę 55 m. amžiaus, bet jie geriausiai dirba, būdami 26-44 metų amžiaus; poetai parašo geriausių lyrinių eilėraščių 26-30 m. tarpe, o romanistai — geriausių romanų 40-44 m. tarpe; išradėjai ir matematikai pasiekia geriausių rezultatų 33-44 m. tarpe, gydytojai ir psichologai 36-39 m. tarpe; tapytojai ir kompozitoriai sukuria geriausių veikalų 35-36 m. tarpe.

Tortas. Į Portlando (JAV) televizijos studijų atvyko susižerinusi moteriškė ir metė į veidą pranešėjui kremą tortą, sušukusi: "Jūsų idiotiška šypseną ir panišėlio judesiai išbaigė mano kantrybę!"

Stabdžiai. Indų Geležinkelių Valdybos aukštas valdininkas paaiškino, kodėl traukiniai Nagpuro rajone nuolat vėluoja: "Galimas daiktas, kar vėlavimosi priežastis ta, jog šiuose traukiniuose gimsta per metus vidutiniškai 180 kūdikių".

Pramoga miške. Viename miške (Schleswige) vaikai rado pianiną. Paaikėjo, jog gegužinės rengėjai buvo tiek įkaušę, kad ne tik pamiršo jį nusivežti tuoj po gegužinės, bet nieko neprisiminė net kelions dienoms prasliskus.

Tik su kojineimis. Vakarų Vokietijos sostinėje Bonoje kasmet parduodami iš varžytinių daiktai, palikti parlamente. Šiemet tarp rastų daiktų buvo pora batų.

Ginklavimas. Lichtenšteino kunigaikštijos parlamentas nutarė sustiprinti savo kariuomenę 15.4%. Iki šiol Lichtenšteino sienas saugojo 12 kareivių ir policijos šuo, t. y. iš viso 13 gynėjų. Dabar jau bus 14 kareivių ir... tas pats šuo.

Vėlus kerštas. Giessene (V. Vok.) vienas dantų gydytojas ištraukė savo buvusiam mokytojui šaknį be užmarinimo. Kai senis mokytojas aiktelėjo, tai gydytojas jam pareiškė: "Kadaise tamsta duodavai man į kailį taip pat be užmarinimo".

Ilga naktis. Naujos lėktuvų linijos atidarymo Arktikoje prėga viena šiaurės Amerikos kompanija išleido atsišaukimą: "Jaunavedžiai, aplankykite Arktiką! Čia naktis tęsiasi 180 parų".

Per vėlu! Vienas, jau 13 kartų baustas 33 m. vagis (Berlyne, V. Vok.), po paskutinio nusikaltimo gavo 3½ metų kalėjimo ir čia pat teismo salėje du per visą patalpą nuskambėjusius antausius iš savo pasipiktinusios motinos.

Skelbimas. Vak. Vokietijos laikraštyje "Nordwest — Zeitung" š. m. balandžio 24 d. buvo įdėtas skelbimas: "Ieškau moters melžimui (turiu mašiną pienui melžti). Gaus butą ir galės naudotis daržu. Heinrich Wuebbenhorst, tel. 245."

— **Rašytojo Stepo Zobarsko** parengta rinktinių lietuvių rašytojų novelių knyga anglų kalba — Outstanding Lithuanian Stories — jau pradėta rinkti spaustuvėje. Tilps apie 20 geriausių mūsų kūrėjų apsakų. Anglų kalbos redaktorių prof. Angoff teigia, kad apsakos puikios ir anglų kalba tikrai gera. Knyga leidžiama prenumeratos rinkimo keliu. Vieno ekz. kaina \$5.00. Šiuo būdu S. Zobarskas anksčiau išleido lietuvių pasakų anglų kalba su geru pasisekimu. Dabar sėkmingai platinama antroji šių pasakų laida. Ji ir Lietuvoje susilaukė gero atgarsio. Būtų labai naudinga, kad apsakų leidinį savo ankstyba prenumerata paremtų lietuvių visuomenė, nes jau dabar reikia surinkti 600 prenumeratorių. Penkis dolerius už Outstanding Lithuanian Stories galima siųsti šiuo adresu: S. Zobarskas, 85-37 — 88th St., Woodhaven 21, N. Y.

Meno žinios

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

mų: dekoratyvinis, pusiau organiškas ir visai nudvasintas mechaniškų elementų. Neo impresionizmas dar neturi aiškios savistovios formos. Seurato pointilistinė tapyba taip pat buvo vadinama neoimpresionizmu. Šių dienų neoimpresionizmas bando sukurti ketvirtąjo matavimo formulę, kad spalva ir šviesa yra tas pats — neišskiriami elementai. Čia nieko naujo nėra. Claude Monet ir kiti impresionistai tai gerai žinojo.

● Atsiradus moderniškams šokiams, senieji šokiai nebeįtengia su jais koja į koją žengti.

● Kas savo mėšą po balnu susėdi, tokį seniau hunu vadindavo.

● Lietuvių kalba yra viena sunkiausių kalbų, kurią tik lietuviai gerai moka.

● Kas turi nuosavą daržą, gali ir nuosavus vabalus auginti.

● Išivaizduojantis ligonis yra apgailėtinas padaras, primenantis fakirą, verkšlenantį, kad po savo sėdyne vinių neberanda.

● Išskiriant, kad buvo liguistai žiaurus ir buvo linkęs į beprotębę, Neronas visais kitais atžvilgiais buvo visiškai normalus žmogelis.

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel.: PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel.: OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGŲ PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WAilbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietu 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais Trečiad. ir sekmadi. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezidencija: HEmlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9. Antrad. nuo 1-5. Trečiad. ir Šeštadienį tikrai susitarus.

PR 6-1795, rez.: Batavia, Ill., 4287M1
DR. JONAS G. BYLA
nervų-smegenų ligos, chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos tik pagal susitarimą.

Ofiso telef.: Virginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 ki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAJŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų ir 6-8 vakaro. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso telef.: GA 5-4800
Rezidencijos: GA 3-6630
Dr. Gražina-Irena KAGANIEC
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGŲ
10002 SO. KEDZIE AVENUE
Kasdien 4-7. Šeštadieniais 2-5. Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatliepia šaukite KEdzio 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30 Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketv nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTŲ GYDYTOJAS
4063 ARCHER AVENUE
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 popiet, 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečiadieniais uždaryta.
Tel.: LA 3-4949 — Namų BE 3-7786

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-7100
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

DR. M. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos tik susitarus.
PROspect 6-1930

Telef. ofiso: CLiffside 4-2896
Rezidencijos: WAilbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šeštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
OFISAS: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampas 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
Rezid. telef.: GIBson 8-6195
Valandos kasdien nuo 2:00 v. p. p. iki 4:00 v. p. p. ir nuo 6:00 val. vak. iki 8:00 v. v. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

C. Z. VEZELIS
DANTŲ GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2246
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31os gatvės)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 1-4 val. po pietų. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDEAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bاندازai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 3 p. p.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštad. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įdeda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YArds 7-6616

help your HEART FUND help your HEART

help your HEART FUND help your HEART

KNYGŲ LENTYNA

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

Sudaro: Lietuvių Bibliografinė Tarnyba

(Adresas: Lithuanian Bibliographical Service,
1132 N. Walnut St., Danville, Ill.)

NR. 7

1958 — 1959 m.

XI—XII m.

Sudarė: A. Ružanec-Ružancovas (1132 N. Walnut St., Danville, Ill.)
ir B. Kviklys (5747 S. Cambell Ave., Chicago 29, Ill.)

(Tęsinys)

VISUOMENINIAI MOKSLAI — SOZIALWISSENSCHAFTEN 30

Sociologija. Černius, V: Tarp dviejų kultūrų. MV 2-3/106-130 — Gutauskas, J: Nauji tarybiniai luomai. DB 1/3 — T. J. V: Tautybės supratimas sov. Rusijoje. Drg 91/3. **32 Politika.** Alantas, V: Paklydome tarp lietuvių. LL 8/1,4 — Kairys, S: Savajam kraštui ir saviesiems. LD 3/3, 17 — Kaminskas, J: Visu veidu į Lietuvą. Dar 1/1-4 — Krupavičius, M. prel: Lietuvosiais esame mes gimę. JZ 1/6-9. **325.4 Kolonizacija, atsarginė tėvynė.** alg. kir: Išlaikyti lietuviško nemirtingumo idėja. Nns 75/2 — Antroji Lietuva Britų Hondure? TA 9/2 — "Atsarginės tėvynės" sumanymas. Nns 91/4 — Jagminas, V: Naujos erdvės lietuvių tautai įieškant. Aid 4/145-150 — Kardelis, J: Be Lietuvos nebus Lietuvos. Dėl "atsarginės Lietuvos" kūrimo. NL 10/2 — Lietuvių kolonija Britų Hondure. VAB 2/8 — Pakštas, K. prof: Atsarginės tėvynės reikalai. Drg 27/3, Drg 93/3, Nns 89/2, T2 18/3. **326 Vergija.** Kidykas, J., SJ: Džiaugsmas kančios mokykloje (Dachau koncentracijos stovykla). Zvg 4/119-122 — Miglinas, S: Jaunimas soviet. baudžiojoje. Drg 85/3. **327 Tarpautinė politika.** Gustaitytė, R: Biaurusis amerikietis. Nns 92/II, 6 — Sheen, F. J. vysk: Pagrindinė problema — pavogtų daiktų atėmimas. Drg 18/1 — Simpicijus, M: Lietuva ateities galimybėse. JZ 1/42-47. **Lietuva ir JAV.** Dulles, J. F: The people of Lithuania are not forgotten. LD 3/21 — Grigaitis, P. dr: Ar Lietuva parduota. LD 4/4, 13 — Rastenis, V: Nepripažinimo ir paaiškinimų prasmė. Drg 22/1-2. **Lietuva ir Vatikano valstybė.** Albušis, V: Atoslūgio paraštėje. JZ 1/38-42 — Daulius, J: Ko siekia tautininkų spauda. Drg 54/3 — Fortunatas: Iš laisvosios tribūnos. Sėj 2/25-27 — Meškauskas, V: Lietuviški reikaliukai. Vnb 12/4 — Tribūnas, J: Vatikanas, veiksniai ir visuomenė. NL 15-17 nr. — Sydnejaus lietuvių rezoliucija Vatikanui. MP 8/3 — Šemeta, A: Žiaurios tikrovės akivaizdoje. Klv 10/4 — Vainius, A: Atoslūgis po įtėpimo. Nns 80-81 nr. — Valencijos lietuvių laiškas Sv. Tėvui. VAB 2/3-4 — Valys, S: Lenkų įtaka Vatikano politikoje. MP 11/3 — Veikalas, J: Teisybės beiškant. LL 7/4. **Lietuva ir Vokietija.** Šiugžda, J. M: Lietuva ir Berlynas. T2 15/3 — Vytenis - Aušrys: Mano kritikams. Nns 99-100 nr. **329 Polit. partijos.** Pr. J: Marksas ir smulkieji ūkininkai. Sėj 2/2-7 — Rauckinas, E: Krikšč. demokratų vaidmuo Steig. Seime. JZ 1/12-18 — Zarsteklis, V: Berlyno socialdemokratai po karo. DB 2/4. **33 Tautos ūkis.** Audėnas, J: The cooperative movement. Ltn 1/13-17 — Pronskus, J: Aliaskoj galima gauti žemės. Nns 75/3,6. **34 Teisė.** Joga, P: Vedybų kliūtys. LsL 3/81-85. **35 Karyba.** Dirks, P: Faktų šviesoje (šaulių S-ga). Nns 101/4-5, Lietuvos partizanai ir jų 40 m. sukaktis. Nns 97/4 — Gintneris, A: Šaulių ideologijos kūrėjas. Drg 80/7 — Heydecker, J. J: Mata Hari. Nns 72-76 nr. — Maksvytis, M: Naujas lietuvių sambūris "Kuopa". Drg 94/7 — Miškinis, J: Lietuvos savanorių keliai. Drg 80/4. **369.4 Skautybė.** Akademinis skautų sąjūdis laiko plotmėje. MV 2-3/131-134 — Banaitis, A. S: Vyčio taku. Pds 1-2/25-27 — Sks: IV taut. stovykla Australijoje. Pds 1-2/5-9. **37 Švietimas, auklėjimas.** Balsys, A: Mokslas ir profesija D. Britani-

joje. EL 16-17 nr. — Gidžiūnas, V. t. OFM: Liet. Pranciškonų gimnazija Kennebunkporte. ŠPV 3/85-90 — Lietuviškos išlaikymo šeimose problema. LD 4/12-13 — Maldeikis, P: JAV mokyklų statyba. Drg 96/II,7 — Petrutytė, D: Montessori metodas pasaulyje. Drg 74-75 nr. — Remeikis, T: Auklėjimas sov. Lietuvoje. MV 2-3/83-96, A model for study of Soviet education. Ltn 1/2-9 — Rinkūnas, A: Amerikos liet. m-lų programos kanadiečių akimis. Drg 9/II, 4 — Zakarauskas, V. kan: Jaunimas be auklėjimo (JAV). Drg 73/III, 5-7. **378 Aukštasis mokslas, studentija.** Kavolis, V: Santaros tikslai istorinėje perspektyvoje. Nns 56/II, 6-7 — Krausas, A: Daugiau dėmesio universitetinėms studijoms. MP 6/3 — Lituanistika Anhorsto kolegijoje. Att 2/44-46 — Lituanistinės stipendijos reikalai. ALp 34/3-4 — Pr., Gr: Lituanistikos Institutas (Fordhamo un-te). Drg 89 (tikrai 80) /3 — Šimoliūnas, J. prof: UNRRA un-tas Muenchene 1946 II 16 - 1949. T2d 1/2-3. **387 Laivininkystė.** Dargis, L: Iš prekybinės laivininkystės. T2d 1/16-18. **39 Tautotyra, tautosaka.** Babrauskas, B: "Tarybiniai" lituanistikos falsifikatai. Drg 96/II,3 — Čepėnaitė, I: Simboliai lietuvių tautosakoje. MV 2/60-69 — Grigolaitis, J: Tautinio atgimimo šventė. Svc 1/4-6 — Kaip neturtėlis pinigų skolino ir juos gražino. Snd 13/II, 6 — Kairiūkštienė, O: Drabužiai. EL 14/3 — Mirtis ir gyvenimas. Liaud. pasaka. Egl 4/18-19 — Sėk, sesele, rūtele. Snd 13/II, 6 — vr: Mūsų tautinės tradicijos. Skeptikų apmąstymai. Drg 17/3. **396 Moterų sąjūdis.** Valaitienė, O: Moterų Vienybės sidabrinė sukaktis. Vnb 14/6-7.

4 KALBOTYRA — SPRACHWISSENSCHAFTEN. Airių vardai lietuviškai. Nns 74/II, 6 — Balčiūnas, M: Lietuviška mįslė. EL 15/4 ir 17/4 — Gimtoji kalba. T2 16/1 — Gobis, J: K. Būgos rinkiniai raštai. Drg 68/II, 7 — Gustaitis, A: Lietuvos keliu. LL 6/4, 8 — Jonikas, P: Kaip rašyti? MP 15/3 — Klimas, A: dr: Lithuanian and the Slavic languages. Ltn 1/10-12 — Liturginė terminija. Laiminti, pašvęsti, šventinti. LC 1/46-48 — P. M. Jūrinė kalba. T2d 1/19 — Pakruojietis: Lietuve, brangink savo vardą. Klv 14/6 — Reti liet. kalbos žodžiai. Mrg 3-4 nr. — Vykintas, S: Filologinis politrukas (J. Žiugžda). EL 9/2 ir MP 14/2.

5 GRYNIEJI MOKSLAI — NATURWISSENSCHAFTEN. 55 Geologija, meteorologija, hidrologija. ab: Gintaro paslaptys. Klv 17/2 — Kolupaila, S. prof: Du Nemuno potvyniai. Drg 56/II, 5 — Zalubas, R. dr: Dirbtiniai satelitai ir oro spėjimai. Drg 90/II, 8. **57 Biologija.** Mingėla, V: Paveldėjimo mokslas ir jo raida. Drg 90/II, 5, 8 — Venckus, J., SJ: 100 m. darvinizmui. Drg 96/II,5. **59 Zoologija.** Prusaitis, J: Usurinis šuo (enotas). EL 14/4 — R-as, V: Įdomesni mūsų paukščiai. Snd 17/5.

6 TAIKOMIEJI MOKSLAI — ANGEWANDTE WISSENSCHAFTEN. 61 Medicina. Byla, J. G. dr: Galvos skausmai. Nns 68/II, 6-7 — Grinius, A: Alkoholismas — žmonių ryškštė. Nns 80/II, 1, 4, 7 — Montvydas, A. dr: Amerikos Lietuvių Gydytojų dr-ja. Nns 63/7. **62 Inžinierija, hidrotechnika.** Kolupaila, S. prof: Antaliptės jūra. Drg 84/II, 4 — Vintartas, V: ALIAS — PLIAS V suvažiavimas Baltimorėje. T2d 1/8-13 — Zala-torius, V: Sv. Lauryno kanalas. Drg

85/4. **621.39 Radijas.** Patalavičius, V: Madrido Balsas Lietuvai. Drg 90/II, 7. **629.135.15 Sklandytuvai.** Gysas, A: Skridimas su audra (Kaunas, 1937). SA 3/10-12. **63 Zemės ūkis.** Butvila, J: Pasulinėje gėlių parodoje Chicagoje lietuviai laimėjo pirmąją vietą. Drg 22/8. **655 Knygų pramonė.** Jasys, J: Pajudinkim, vyrų, žemę. Drg 58/4 — Liūdžius, J: Dėl lietuviškos knygos. Nns 80/II, 11 — Mockevičius, L: Imkit mane ir skaitykit. Drg 57/3 — Martinkus: Iš kovos už vertingą knygas. Nns 93/4 — Paliulis, A: Spaudos paroda Waterbury. Drg 20/5. **656.835 Filatelija.** Bernotas, A: Lithuanian history in stamps. LD 4/24, Misijonieriai pašto ženkluose. LsL 3/91 — (Filatelistų) Draugijos veikimas gyvėja. BLP 2/1-2 — Susirinkimas ir paskaita apie JAV pašto atviralaiškius. BLP 3/1. **681.82 Techninė akustika.** Čižiūnas, V: Įamžinkime veteraną veidus ir balsus. Drg 84/II, 2. **69 Statyba.** Balsas, A: Mūrinės konstrukcijos (doc. A. Rozenbliumo knyga). T2d 1/21-23.

7 MENAS — KUNST. Lapė, P: Kūrėjas užkeltas ant traktorius. Dar 1/16-19 — Mikšys, Z: Saulė ir žaliuojantis medis religinio meno šviesoje. Aid 3/112-122 — Narke-liūnaitė, S: Dail. Vitkus laimėjo premiją. Drg 96/II, 2 — Prunskis, J: Viešnagė pas dail. J. Vasį. Drg 88 (tikrai 79) /II, 3. **Parodos.** Antanaitis, J: Kūrybingas dail. J. Pautienis) ir jo paroda. Vnb 10/3 — at: V. Igno dailės paroda atidarant. Nns 98/II, 5 — Augštys, L: Atidarant dail. Igno p. Drg 98/4 — Braziulis, V: Pautieniaus dailės p. atgarsiai. Drg 84/II,6 — Dail. Igno p. atidarant. Drg 96/II, 1 — G: Pirmoji V. Igno p. Nns 98/II, 6 — Maiūnas, V: Poetinė tapyba. V. Igno dailės p. Chicagoje proga. Drg 32/3 — Paukštienė, J: Gauvin tapyba p. Drg 74/II, 4 — S., S: Albinas Elskaus p. Bostone. Drg 23/3 — Š-čius, A: J. Pautieniaus darbai Almaus meno galerijoje. Drg 56/II, 7 — Turauskas, E: Dail. J. K. Rač-kaus kūriniai. Drg 88 (tikrai 79) /II,2 — V. V: Dail. A. Elskaus dailės p. Bostone. Aid 4/187. **711 Urbanistika.** Ar atpažinsime Vilnių po kitų 15 metų? Dar 1/26-30 — Gimbutas, J: Pastabos dėl J. Jurginio ir V. Mikučiano knygos apie Lietuvos sostinę. Dar 1/31-32. **72 Architektūra.** Kaunas, J: Lietuviško stiliaus eksperimentai. T2d 1/19-21 — Krulikas, K. dipl. stat. inž: Lietuvių arch. atgimimas. T2d 1/3-7 — Vintartas, V. L: Pasiuntinybės rūmai Brazilijoje. T2d 1/13-15. **73 Skulptūra.** Cruzės e capelas da Lituania. Gnt 16-17/21-22. **737 Numizmatika.** Karys, J. J: Apie istorinius Lietuvos pinigus. Drg 96/II, 2. **75 Tapyba.** Jurkus, P: The artist Povilas Puzinas. Lnt 1/18-20 — Paukštienė, J: Ar visuomet paveikslas yra vertybė? Drg 68/II, 2. **77 Fotografija.** Sula, J. F: ir V. Valaičio "Gincas". Nns 56/II, 9 — V: An international photography prize. Ltn 1/30. **778.5 Kinematografija.** Čižiūnas, V: Įamžinkime tautos veteraną veidus ir balsus. Drg 84/II, 2 — Gustaitis, A: Su "Naujienu" redaktorium Hollywoodė. Nns 66-67 nr. — Vaišnys, J., SJ: Iš filmų pasaulio. LsL 3-4 nr. **78 Muzika (LBT negauna "Muzikos žinių")** Kreivėnas, J: Gaivus ir įspūdingas muzikinis gyvenimas (pavergtoje Lietuvoje). Dar 1/20-25. **Gaidos.** Stadalnikaitė - Ulėnienė, N: Čiulbėsis paukštelis. Egl 4/13. **792 Teatras.** Landsbergis, A: Tarybinio Lietuvos teatro problema. Dar 1/12-15 — Mackus, A: Vienas aktorius penkiom dešimtim žiuorų. Drg 33/3-4 — Meškauskas, V: Operos ateitis Amerikoje. Vnb 11/6-7 — Mingėla, V: Ar senovės lietuviai turėjo savo teatrą? Vnb 9/6 — Pilkų Stasys: Lietuvos teatras. Mrg 3/5-7 — Prunskis, J: Raudonosios rožės opera — Carmen. Drg 36/8 — Ramojus, V: Ir anapus gyvenimas verda (Carmen). Drg 89/6. **B. Sruogos "Milžino paunksmėje"** Anyšienė, V: "M. p." Toronte. T2 12/6 — H. S: "M. p." temomis. Drg 68/5 — Liu-

bartas, A: "M. p." Montreolio liet. dramos teatro rampos šviesoje. LD 4/6-7 — Miliūnas, G: "M. p." temomis. Drg 22/3 — Sruogienė, V. dr: "M. p." "veikėjai Lietuvos istorijoje. Nns 68/II, 1, 12 — Vainys, Z: "M. p." paraštėje. Drg 68/6. **796 Sportas.** Daukus, P: Džiudo. MP 15/3.

8 LITERATŪRA — LITERATUR.

8.01/09 Literatūros mokslas. Bab-rauskas, B: Vydūnas — dvasinės liet. kultūros kūrėjas. Mrg 4/15-16 — Barónas, A: Aktualijos ir senienos. Literatūrinės temos ir dramatinė kritika. Drg 96/II, 4 — Dainauskas, J: Selma Lagerloef. Drg 68/II, 6 — Duricaitė, R: Biliūno meilė žmogui. Att 1/10 — Gaigalas, V: Henri Bayle - Stendahal (1783-1842). Nns 86/II, 7, 9 — Gailiūnienė, N: Žvilgsnis į Amerikos 1-ra. Drg 30/4 — Goštautas, S: (P. Amerikos) indėnų dvasia ir jų poezija. Drg 84/II,6 — Guopis, T: Kelios mintys apie pavargusią generaciją. Nns 68/II, 4-5 — Jurgis Savickis (angliškai). Ltn 1/21 — Jv: I. Šeino kūryba. MP 7/4 — K. S: Literary prizes in 1958. MD 3/23 — Kelmutis, A: Kartais ir fantazija pavirsta realybe. Nns 80/II, 5 — Literatūrinė anketa: K. Barėnas, K. Bradūnas, J. Girmius, A. J. Greimas, J. Kaupas, V. Kazokas, K. Keblys, J. Kėkštis, J. Kralikauskas, A. Landbergis, V. Maciūnas, A. Mackus, V. Mariūnas, H. Nagys, A. Nyka - Niliūnas, A. Pajaujytė - Stankienė, K. Ostrauskas, S. Pilka, B. Raila, A. Rūta, R. Spalis, A. Škėma, V. Šlaitas, V. Trumpa, S. Vykintas. LsL 8/12-24 — Milisz, Cz: Mickevičius ir istorijos parodok-sai. Išv. J. Kėkštis. LsL 8/2 — Pivoriūnas, J: Čiobreliai iš Olimpo papėdės. Nns 74/II, 1-2 — Raila, B: Dėl pasternakiško triukšmo. Drg 25/4 — S. L: Populiarumas ir poezija. LsL 8/25 — Stelingas, P: Amžinybės idėja Miguel de Unamuno kūryboje. Aid 4/153-160 — Zemkalis, J: Bertold Brechto ir Paul Claudelio epinė drama. LsL 8/11-12. **Vincas Kudirka.** K. raštai Amerikoje. Mrg 4/7-9 — Maciūnas, V: Dr. V. K. (angliškai). Grs 10/3 — Nagys, H: Literatūrinis V. K. palikimas. Nl 15/4-5 — Suž., S: V. K. minėjimas Lietuvoje. Drg 15-17 nr. — Vlks., J: Komunistai apie V. K. Nns 56/II, 5. **Algirdas Landsbergis** Balčiūnas, P: Jau 15 stulpų turgaus aikštėje. Drg 88 (tikrai 79) /II, 4 — Ešeris, J: A. L. "Penki stulpai" . . . ir grafomanų pagaliai. Sėj 2/28-29 — Lapė, P: Penki stulpai turgaus aikštėje, šeštas Darbininko redakcijoje. Vnb 10/5 — Pivoriūnas, J: Samariečiai kritikai ir nedėkingi dramaturgai. Nns 98/II, 1, 3, 5 — Rastenis, V: Paklydome tarp stulpų. Drg 28/3, Rišam rašytoją prie stulpo be teismo. Drg 20/3, 6. **Oskaras Vladislovas de Lubicz - Milosz Milasius.** G. P: M. kopija pasaulio 1-ron. T2 10/5 — Guisė, S. M: Milosz, Lithuanian diplomat, French poet. LD 3/22-23 — Turauskas, E: Lietuvių poeto O. M. M. mirties 20 m. sukaktis. Drg 74/II, 1, M. minėjimas Paryžiuje. Drg 68/II, 1 — Vaitkus, M: Mirusiųjų saulė. Drg 68/II, 5. **Pavergtosios Lietuvos 1-ra.** Aistis, J, J: Okup. L. 1-ra. Aid 3/133-135 — Baltaragis, A: "Herkaus Manto" nesėkmės ir kitos bėdos. LsL 8/30-31 — Grinius, J. dr: L-ra ir menas okup. L. po Stalino mirties. Aid 2/49-61 — Šilbajoris, R: Jaunieji poetai pavergt. L. MV 2-3/70-82 — Vlks., J: Seniau niekino, o dabar garbina (P. Cvirka). Klv 14/7. **Vokiečių 1-ra.** A. S: Stefan George (1868-1933). Aid 4/179-181 — Gaigalas, V: Friedrich Schiller (1759-1809). Nns 56/II, 1, 8-9.

Grožinė 1-ra. 8-2 Teatro veikalai. Keblinskienė, K: Vakarų jimas. MD 4/9-10 — Landsbergis, A: Dvi scenos iš dramos "Penki stulpai turgaus aikštėje". LD 3/7, 8, 10, 17. — Sruoga, B: Išrinkos

(Tęsinys 10-am psl.)

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, AUGUST 22, 1959

Knygų Lentyna

(Atkelta iš 9-to psl.)

Iš "Milžino paunksmėje". Nns 68/II, 12.

8-3 Romanai, apysakos, novelės. Ališytė, O: Aguonų laukas. Att 1-2 nr. — Alšėnas, P: Nesulauktas laiškas. Drg 73/II, 5-6 — Bajoras, P: Prieš vėją nepapūsi. Mrg 4/17-18 — Baranauskas, A: Raidė kuri vadinasi aplinkui. Drb 25/3 — Barėnas, K: Išsiskyrimas su namais. EL 13/4, Roza. LTL 8/6-8 — Baronas, A: Karuselė. Aid 3/123-126 — Valandos ir amžiai. TŽ 13/1, 6, Versmė. EL 13/2 — Bernotas, A: Proklamacijos. Krs 3/69-76 — Brazytė, D: Nerimas. Att 4/95-97 — Girėnas, S: Aušra prie ežero. Drg 73/IV, 6, 8 — Grigaitis, A: Grigo sode vaidenasi. Tvn 16-17 nr. — Grigaitytė, K: Kelio viduryje. ALB 1109-1110 nr. — Grincevičius, Č: Burmistro ožka. Aid 4/174-178 — Jurkus, P: Baltojo žirgo pasaka. EL 15/2 — Lapkritis, K: Žirginio antkaklis. Bdk 27/3-10 — Mama Ada: Rožančius. MD 4/6-7, 13 — Mazalaitė, N: Karaliaus vainikas. Drb 30/3-4, Legenda apie nežinomą kareivį. ŠPV 3/80-84 — Noreikaitė, D: Zarijos. Att 3/65-67 — Pasalančė, E: Prakeikti skatikai. Drg 73/II, 1 — Paukštytė, D: Kontrastas. Att 8/81 — Skirka, A: Paniekinta širdis. TA 9-12 nr. — Šeinius, I: Kuprelio malūnas. MP 9/3, Kuprelis. Klv 9-10 nr. — Širvydas, V: Vincas Šelis. NL 16/4-5 — Švaistas, J: Jo sužadėtinė. Premijuotas romanas. Drg 51-100 nr., ištrauka MP 12-13 nr. — Tarasėna, P: Istorijos apysaka. Vnb 10-16 nr. — Tautkus, A: Turtas. SA 3/20-22 — Tinins, J: Mira. Nuostabioji Dievo meilės mainuotoja. Drg 74/II, 3-4 — Vaičiūnas, J: Ištikimas draugas. Drg 73/III, 1 — Velička, G: Blunkanti dangaus šviesa. LD 4/8, 11 — Vieniulis, A: Medvėgalis. Drv 20/3.

Vertimai: A. 888.2-2 Iš lietuvių į anglų kalbą. Baronas, A: The sixth generation. Mrn 113/5-6 — Gražulis, B: Race to the grave. LD 3-4 nr. — Savickis, J: The red shoes. Transl. by S. Zbarskas. Ltn 1/22-28. B: Iš kitų kalbų į lietuvių kalbą. 82 Anglų - amerikiečių autoriai. Bishop, J: Alyvų daržely. Išv. K. Ankus. MP 13/1 — London, J: Lokuų medžiotojas Kiša. Eskimų padavimas. Drb 28/3. 83 Vokiečių Boell, H: Išblykusi Ona. Išv. S. B. Drb 26-27 nr. 84 Prancūzų Maupassant, G. (de): Ranka. Išv. K. Barėnas. EL 112-3 — Milašius, O. V: Meilės apotezė. Išv. J. Tinins. LD 8/8. 85 Italų Guareschi, G: Pirmoji meilė. Drv 23-24 nr. — Papini, G: Klajojąs žydas. Išv. dr. P. Mačiulis.

Drg 73/IV, 1. Ispanų - Lotynų Amerikos Arguelli, S: Žinaš, neatlaidus. TA 5/2 — Bazan, E. P: Didžiosios savaitės malda. Išv. P. Gaučys. Drg 73/II, 4, 8 — Unamuno, M. (de): Nuo erelio iki antino. Išv. P. Gaučys. TA 5/2. 882 Rusų Gorkij, M: Perėjūnas. Nns 56/II, 2, 80/II, 2; 86/II, 2, 92/II, 2, 94/2, 95/5 — Pasternak, B: Doktor Zivago. NL 10-18 nr. 891.62 Airių O'Connor, F: Vestuvių naktis. Išv. J. Biržys. Drv 17-19 nr.

8-6 Laiškai. Milašius, O. V. de L: Laiškai Argentinos rašytojui M. Galtier. LD 3/8.

8-7 Satyra, humoras. Arūnas, B. J: Jubiliejinis banketas. TŽ 13/6-7 — Gazelė, V: Kaip pasirodyti džen-telmenu. Pel 1/1-3 — Juškėnas, S: P. Papūrenio neišsprendžiamos problemos. Nns 94/5 — Miltakis, K: Vestuvių dovana. Drg 90/II, 3 — Pimpidraila, K: Spaudos platintojas. Gnt 16-17/21-22.

91 GEOGRAFIJA — GEOGRAFIJE, kelionės. Lieuva. Miškinis, J: Vilnius — lietuviškoje žemėje. Drg 89/3-4 — Rmjs., V: Vabalninkas poetų, politikų ir ministerių miestas. LD 4/10 — S: Verkiai. Neris vingis legendoje ir tikrovėje. Drb. 18/5 — Tamašauskas, H: Is-

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, AUGUST 22, 1959

torinėse lietuvių žemėse paklaidžius. Drg 62/II, 1 — Zinkus, R: Nerim nuo Kauno iki Gaižiūnų poligono. Bdk 27/16-17. Kiti kraštai. Augustaitytė, V: Sicilia insula est. Att 3/74-76 — Bumbliis, A: Sao Paulo — Buenos Aires automobiliu. Gnt 16-17/6-8, 10 — Gussen, A. J: Kelionė į Europą. Nns 51-71 nr. — Prunskis, J. kun: Apie šventąją žemę. KKL 14/7-8 — Ramonaitis, V.: Venezuela — juodojo aukso kraštas. Nns 81/3. 912 Kartografi-ja. Sruogienė, V. dr: Antanas Vydas XVI amžiaus lietuvis menininkas ir kartografas. Krs 3/77-82.

92 BIOGRAFIJOS — BIOGRAFIEN. Aleksa, Pijus kan. dr. 1894 5 5 - 1958 11 30 (Bartkus, F. prel. LC 1/77) — Beiliarmino, Robert, šv. Kazimiero biografas, 1542 - 1621 (Bičiūnas, J. kun. dr. LSL 3/72-75) — Bertasiūnas, J. agr. 1898 7 18 — (J. K. NL 17/4) — Bielinis, Kipras: Dienojant. Klv 11-17 nr., Garšviai. EL 17/2, Istorija su širmiū. Vnb 12/6-8, Jei jie prabilūt, daug pasakytų. Nns 56 56/II, 10-11, 74/II, 5. 7-8, Kai visa tai suprasti. EL 16/2 — Brožaitis, Jurgis dr. 1906 6 8 - 1959 3 21 (-Drg 69/1, J. P. Nns 82/5, M. G. Vnb 13/9) — Deveikė - Navakienė, J. dr. (-Drg 56/II, 5) — Dymša, Leonardas 1893 2 15 - 1959 3 25 (-Nns 72/1, Tr. Tvn 14/1, -Vnb 12/7) — Drąsutis, Pranas dipl. inž. (Laikūnas, A. Drv 25/8) — Gavėnas, Pranciškus kun. SDB 1918 10 11 (-Drg 88 (tikrai 79) /II, 3) — Ignatavičius, Zenonas kan. dr. 1909 1 1 - (-Drg 96/II, 6) — Jančis, Jonas J. kun. MIC 1909 3 26 — (Garšva, P. Drg 34/3) — Jonas XXIII popiežius 1881 11 25 — (Jatulis, P. kun. dr. LC 1/2-9, — Popiežius keistuolis. Mrg 3/10-12 — Rymantas, P. VAB 1/3-4) — Jurgaitis, Petras plk. 1894 2 14 - 1959 3 19 (Šemeta, A. Nns 75/5) — Jūrkinas, Ignas (spv. Seinius) (1889 4 3 - 1959 1 15 — EPr 1-2/36, Giedraitis, V. ALB 1110/5, — MP 6/1, — PLŽ 17/9, Seinius, I: Laisvės laidotuvės (Liaudies seimas, 1940). TA 8/2, Raudonasis tvanas. TA 6/2, Vykintas, S: I. š. iš arti. EL 8/2, Zubras, A: Vienišas žmogus. I. š. atsiskyrus. MP 9/3) — Jusevičius, Juozapas 1899 11 12 - 1959 3 5 (Ciečėnas, J. Nns 92/II, 1, — Drg 56/3, J. P. Drv 23/8, — KKL 12/15, — LC 1/78, Petrikonienė, E. Att 4/107 ir Drg 61/4) — Kamantas, Vytautas inž. 1930 3 25 — (Barzdukas, S. Drv 28/2) — Kazokas, Vincas rašyt. 1919 1 15 — (T. K. Mp 14/3) — Knipper - Čechova, Olga 1870 8 2 - 1959 3 22 (-Nns 74/II, 2) — Kudirka, Vincas 1858 12 31 - 1899 11 6 (Merkelis, A. NL 10-12 nr., Talvio, M: V. K. Drb 17-18 nr., Vaičiulaitis, A: Maila Talvio ir V. K. Drb 17/3) — Kulvietis, Eugenijus dail. 1883 4 10 - 1959 2 12 (A. K. Drb 18/4, — Drg 56 /II, 1, — Drv 19/8, — Drg 88 (tikrai 79) /II, 7, Goštautas, S. Drg 90/II, 6, — EL 4/19-20, — Nns 68/II, 3, — TŽ 11/6) — Kupčiūnas, Kazimieras 1890 5 15 - 1959 2 1 (-Tvn 10/3) — Leškys, Mečys muz. 1911 8 21 - 1959 2 2 (Velička, G: Kuosa varpinėje. Muziko M. L. atminimui. Nns 98/II, 7-11) — Liaudanskis, Kostas 1889 2 21 — (Medziukas, I. Drg 92/4) — Lozinskis, Z. vysk. 1870 - 1932 (Januškevičius, J. dr. Drb 23/5) — Mašiūtaitė - Urbšienė, Marija bibliografė 1897 - 1959 3 2 (-Drg 20/5, — Drg 62/II, 8, — Drv 18/1, — NL 12/4) — Mikulskis, Jonas dr. 1885 4 3 - 1959 1 8 (Dirkis, P. Nns 79/2, — LD 4/13, 18-19, — NL 12/4, — PLŽ 17/9-10) — Milosz de Lubicz Milašius, Oskaras Vladislovas 1877 5 15 - 1939 3 2 (Dainauskas, J. Drg 56/II, 1) — Mussolini Benito 1883 - 1945 (Mussolini, Rachele: Mussolini. Parengė A. J. Brutenis. LL 5-8 nr.) — Narbutas, Antanas 1887 11 17 - 1959 4 5 (Gudeliš, M. Nns 82/2) — Pal-tarokas, Kazimieras vysk. 1875

10 22 - 1958 1 3 (Balčys, K. kun: Valandėlė pas didįjį ganytoją. Drb 22-23 nr., Gasiūnas, J. kun: Paskutinės vysk. K. P. dienos. Drg 74/II, 6 ir Vysk. P. paskutiniame laikotarpyje. Drg 62/II, 5, 7) — Petronis (Petrauskas), Juozas dr. 1899 4 5 (—Drg 87/4) — Putna, Vytautas 1893 - 1937 (Suž., S. Drb 26/3) — Putvys - Putvinskis, Vladas 1873 - 1929 3 5 (Navikėnas, J. NL 13/3, 8, Putvytė, E: V. P. — ūkininkas ir mąstytojas. Iš dukters atsiminimų. Drg 68/II, 3) — Raila, Bronius 1903 10 — (A. Vnb 10/6) — Rlys, Kazimieras 1885 3 4 - 1958 1 6 (B. K. Sėj 2/34-35) — Senkus, Vincentas kun. MIC 1840 9 5 - 1911 4 10 (Matulaitis, K. A. kun. KKL 15/9-11) — Stanuilytė - Čerienė - Mulks, Salmėja muz. 1895 5 30 (J. V. Vnb 16/8) — Skvireckas, Juozapas dr. arkiv. metrop. 1873 9 18 — Razminas, K. prel. LC 1/19-22) — Šeštokas, Juozapas kun. 1867 7 4 - 1958 11 15 (—LC 1/75-76) — 1889 - 1959 4 15 (—Drg 94/3, — KKL 18/15) — Vanagaitis, Antanas (Bachunas, J. J. ALB 1110 5-6, Alantas, V: Visi laukiame rytojaus be rytojaus. Drb 18/5, Augūnas, A. M: Pamatęs pirmą vaidinimą pakeičiau nuomonę. Drv 19/5, Bachunas, J. J: A. V. imperija. Drb 18/4, A. V. palikimas. EL 9/2, A. V. prisiminus. Drg 59/6, Ką mums paliko A. V. MP 9/2, Kad V. dainos skambėtų. Drv 19/4, Toks buvo A. V. LD 3/11, Jakubėnas, V: A. V. prisiminus. Drb 18/3-4, Miškinis, J: A. V. Džukijoje. Drb 18/4, Victor, G. S: Žingsnis, nuvedęs į didžiausias sales. Drv 19/6, Žilevičius, J: V. plokštelės ir Margutis. Drb 18/4) — Vitkus, William J. dail. 1886 8 22 (—Vnb 16/5) — Writh, Frank Lloyd archit. 1869 - 1959 4 2 (Mulokas, J. arch. Drg 90/II, 8).

92 M Atsiminimai. Aloyza Motina M. pranciškietė: Rašau senųjų žodelius. Drg 92/5 — Ancevičius, P. dr: Istorijos dienos (1941 6 22 Berlyne) sukeltos abejonės. Nns 63-64 nr. ir Iš "Naujienų" berlyniško korespondento bloknoto. Nns 65/4 — Bakūnas, V: Kaip "Naujienos" man padėjo atvykti Amerikon. Nns 62/II, 1-2 — Brizgys, V. vysk. dr: Mano santykiai su NKVD. TA 7/2 — Bulaw, F: "Naujienos" atkeliovo per Šerkšnį. Nns 56/III, 1 — Butkus, S: Augino tėvas savanorį. Krs 3/83-85 — Henrikas: Velykos Magadane. Drb 20-24 nr. — Janulaitis, P: Taip augo nepriklausoma Lietuva. Drv 20-21 nr. — Karveina, H: Didžioji kelionė. Dešimties metų užtrukusi jaunuolio odisėja (Lietuva ir STRS). Nns 92/II, 1, 3, 5, 7 — Kretingiškis: Pasitraukimas iš Lietuvos. Nns 82-85 nr. — Miščikas, S: Kodėl kovoja. Lietuvos mokyklų pergyvenimų prisimenant. ALB 1107/4 — Narvydas, P: Prieš 35 m. Prisiminimų žiupsnelis iš pirmojo susitikimo su neolithuanais. Drv 25-28 nr. — Naujalis, A: Pirmojo pasaulinio karo atsiminimai. Nns 86-87 nr. — ner: Ein deutscher Schuelerve-rein in Litauen. HS 4/5-6 — Pajūris, V: Ašaros Klaipėdoje — kartuvės Varšuvoje. Prisiminimų pabiro iš 1939 3 22 vokiečių kariuomenei Klaipėdą okupuojant. Nns 69/4 — Guost, H: Grosse Liebe zur kleiner Stadt. Erinnerungen eines "Schakensers" an seine Heimatstadt. HS 3/5-6 — Raila, B: Savo teisybės beiškant. Pagalba iš būsimo premjero (M. Debres). Drv 23/4, 8 — Skipitis, R: Vladą Zubovą palydint. NL 10/3 — Stiklorius, J. A: Klaipėdos Krašto užgrobito liūdna sukaktis. Drg 68-69 nr. — Špokevičius, A. plk. ltn: Lietuvos jaunimas kovose prieš okupantus. LD 3-4 nr. — Vlks., J: Kas ginama — žmogžudystė? Ar buvo teisin. Valiukas ir L. Smalstys - Smolskis komunistai? Nns 54/4-6, Raidė. Klv 1/5, 16/5, 17/5, Raudonsiūliai kaimė. Klv 12/6 — Zemaitis: Pulkininko (Žilio) įrodymai. Klv 15/5 — Žiūrys, P. J: Prezidento A. Smetonos dienos Clevelande. Drv 29-

32 nr. — Žukas, K: Kaunas prieš 70 metų. Drv 33/3.

93/99 ISTORIJA — GESCHICHTE. 930.1 Istorijos filosofija. Kau-pas, J: Lietuvių kultūros ideologiniai pagrindai. MV 2-3/51-60 — Širvydas, V: Civilizacijų istorija (Prof. Arnold J. Toynbee apžvalga). Aid 2/89-91 — Vienintelis pastovus dalykas istorijoje tai dvasia. Drb 22/3-4. 930.85 Kultūros istorija. Lengvenis, K: Lietuvio žirgas. EL 17/4 — Matusas, J: Netikėtini dalykai apie Vasarį, šarūną ir rūtą. Aid 3/142-143 ir Odų ir kailių gamyba senovės Lietuvoje iki XVI amžiaus pabaigos. Aid 3-4 nr. — R-ys: Garbinga sutris (1559 m. DLK didmedžių ir žvėrių takų revizija). Nns 80/8 — Šapoka, A: Vilniaus miestiečių savivaldos organizacija ir miesto vidaus santykiai. Aid 2/64-68. 943.1 Mažoji (Prūsų) Lietuva. Vlks., J: Prūsų kovos dėl nepriklausomybės. Nns 77-81 nr. 947.5 Didžioji Lietuvos Kunigaikštija. Adomaitis, A. S: Lithuanian history. Vts 3-4 nr. — Ivinskis, Z: Krikščionybės kelias Lietuvon. LSL 3-4 nr. — Rabikauskas, Rev. Prof., S. J: San Casimiro, patrono della Nazione Litwana. EPr 1-2/22-29 — Sruogienė, V. dr: DLK Algirdas ir Maskva. ALB 1109 - 1110 nr. Aneksota DLK (1795 - 1917) Bušackis, B: Laisvinimo byla prieš 100 metų (1830 - 1863). Nns 86-102 nr. — Dalyvis: DLK federacija (1916). Drg 68/2 — Valuckas, A: Kova už demokratiją. Sėj 2/8-13. Lietuvos Respublika. Indriūšaitienė, M: Moterys Lietuvai prisikeliant. MP 7/2 — Lietuvos juodieji (1939) metal. Mrg 4/4-7 — Suž., S: Bolševikų kaltinimai Merkiui. Drb 27/3 — Širvydas, V: Nepažy-dęs mainų bijūnas (Klaipėda - Danzig, 1926 - 1928). TŽ 11/2,9. Pavergta Lietuva. Vilčinskis, J: Siandieninė Lietuva. EL 12-14 nr. Lietuvos išeivija. Bušodilgė, J: Gyvosios mozaikos gyvos išrupėlės. Pirmųjų transportų lietuviai Yal-lourne. MP 6-15 nr. — Pauliukonis, P: Worcesterio lietuviai. LD 3 /13-15, 19. 947.6 Gudija. Kovo 25 — Gudijos nepriklausomybės šventė. Nns 68/3 — Kovo 25 — Gudijos Tautinės Respublikos nepriklausomybės paskelbimo šventė. Drv 22/8.

PASTABA: Siemet "Naujienose" paskelbta: Nr. 110 - 1959 m. lietuvių išeivių leidinių bibliografija (sausio - vasario mėn.), Nr. 68, 92 ir 110 — 1958 m. lietuvių išeivių leidinių bibliografija, Nr. 50 — Lietuvių knyga tremtyje, 1945 - 1949 metų bibliografijos pradžia (108 knygos, bus per 800 pavadinimų).

AZIATISKA REKLAMA

Japonijos laikraščiuose didelėmis raidėmis skelbiama, kad esą Rytų Azijos mokslininkai tyrinėtojai nustatė, kad alkoholis garantuotai sunaikina visokias skilvyje įsimetusias ligų bakterijas. Kaip tyrimai parodė, alus tifo ir choleros bakterijas užmušas per dvi dienas, vynas per 37 minutes, o degtinė per keletą sekundžių!

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Pristatymas greitas ir garantuotas. Pas mus galima pirkti medžiagų, laikrodžių, odos, parkerių ir t. t.

OVERSEAS CARGO COMPANY

514 W. PERSHING RD.

Chicago, Ill. Tel. OA 4-9079.

Vedėjas P. Nedzinskas

Zarasų krašto įspūdžiai

(Iš karo korespondento užrašų knygutės)

(Tęsinys)

Sutemus nebėjau į štabą, o nakvojau vienoje didelėje dvare daržinėje su pirmojo pulko ketvirtos kuopos gurguolėmis. Sugulė ant šieno ir kareiviai apart ėjusią sargybą. Visur buvo ramu tik girdėjos, kaip čia pat žvangėjo kamanomis arkliai, ir kaip kramtė šiena.

Nežinau, jau kuri buvo valanda, tik kad buvau gerokai imigęs. Mane pažadino kareivis. Visu frontu, kaip man pasirodė, poškėjo šautuvai, tuksėjo kulkosvydžiai ir griaudė minosvydžiai. Sprukdami nuo šieno kareiviai nuvertė žemėn mano batus ir tamsoj niekaip negalėjau jų sugraibyti: Grigalaukai! . . . tūžmasties apimtas, pašaukiau aš savo kareivį, savo čiceroną, bet čisero no daržinėj jau nebebuvo. Vieni matu išvažiavo ir gurguolės, ir aš palikau vienas. O čia pat fronte virė tikras pragaras. Nesusigaribę visų rūbų ir batų išbėgau iš daržinės kaip buvau ir nežinojau kur dėtis. Naktis buvo tamsi. Visame dešinia me sparne šaudė pasiutusiai. Išgirdęs, kur nudardėjo gurguolės, pasileidžiau ir aš paskui ir suradau jas stovinčias pakalnėj. Kareiviai laukė įsakymo, kas daryti toliau. Ilgai stovėjome. Ilgai fronte virė kova, bet, nebegresiant pavojui, net įdomu buvo klausytis tos velnio muzikos. Kareiviai gurguolininkai ramiai sėdėjo susitraukę savo vežimuose ir rėkčiojo ant arklių, kai tie imdavo šelti arba mėgindavo žolę esti. Kas darosi ten, ir kokios iš to bus pasekmės, jiems, tarytum, visai ir nerūpėjo . . . Ir man atrodė, tarytum ne žmonės ten kovėsi, o kokia nors užvesta mašina tarškėjo.

Tik staiga šaudymas lig aptilo ir pasigirdo — aaaa . . .

—Buum . . . buum . . . buum, — tankiai viens po kito atsakė tam "aaaa" minosvydžiai ir bolševikų ura nutilo. Neužilgo nutilo ir minosvydžiai, ir tik viename šone tebe pokšėjo šautuvai ir, viens kitą pavaduodamas, tarytum norėjo juos perkalbėti du kulkosvydžiai.

Man esant toli nuo bet kokio pavojaus buvo, taip įdomu ir viskas taip nuostabu, kad net pagailo, kai ėmė retėti šūviai ir "pavargo" plepėję kulkosvydžiai.

—E . . . . — ne spaudos žodžiu išsireiškė vienas gurguolininkas kareivis ir pašaukė grįžti atgal. Bet vos ištarė jis tuos žodžius, kaip čia pat, pasirodė man, kaip kas būtų dangų ir žemę perplėšęs; net arkliai knaptelėjo; sužabavo, padriokėjo, paterškėjo ir ūkdamas, staugdamas ir plėsdamas orą, nurėžė ten, kur ką tik virė gyvas pragaras: tai mūsų čia pat buvusi baterija paleido iš armos šūvį . . .

Iš tikrųjų kokia tai buvo nuostabi naktis! Ne tik man, bet ir kareiviams gurguolininkams pasidarė linksma. Tada aš nei

kiek neabėjau, kad linksma ir tiems traškantiems žemės "vabaliukams", kurie sjuntė nakties tamsumoj vieni kitiems tūkstančius mirčių. Ne abėjau, kad ne del reikalo, ne del prasmės, o taip sau iš apsvaigimo, ir del azarto, ir kad papildytų tą pragaro muziką, mūsų artileristai paleido ir keletą šūvių . . .

Ir karas žmones svaigina!

—Vyrai, grįžkite . . . Atmušėme, — pasigirdo iš tamsomos balsas, ir visi sugrįžome į daržinę.

Tai bolševikai puolė anapus gelžkelio mūsų ir lenkų dalis, bet buvo atremti.

Rytojau dieną, pagėres su gurguolininkais kavos, atsiveikinau su jais ir ant pečių nešinas krepšeliu, o kišenėje užrašų knygutę, nuėjau į kitas dalis. Kadangi aš dėvėjau karišką kašketą, tai sargyba manęs netrukdydavo. Visur džiaugsmingai mane sutikdavo ir teikdavo tiek medžiagos, kad redakcija ir dešimtos dalies negalėjo jos suvartoti. Aplankiau keletą pafrontės sodžių ir dvarų, kur vis stovėjo mūsų kareiviai.

Gražus čia kraštas, gražios čia vietos ir, kur tik užmosi, visur vilioja akį ežerai, ežerėliai, kalnai, kalneliai, upelės, girios, šlaitai. Bet žmonės neturtingi, tamsūs, apsilėidę, atsilikę, ypač tie, kurie nežino kas jie tokie esą: ar lietuviai, ar lenkai, ar gudai. Pamačius sodžių ar vienasėdį, dar iš tolo galima įspėti, kas jame gyvena — ar lietuviai ar vadiną save lenkais arba katalikais. Tuo tarpu, kaip lietuvių sodybos pasižymi trobų dauguma, sodu, daržais ir palangėje, būtinai darželiu, "lenkai" arba "katalikai" daugiausia viską sutalpina po dviem trim stogais ir apseina visai be tvorų. Rūbai jų nuplyšę, nudryžę ir sulopyti. Lietuviai, laike karo, pristigę pirktinių drabužių, susivėlė sau milelių, prisiaudė čerkasų, rainelių ir nešioja taip, kaip ir visoj Lietuvoj.

Juo arčiau į Kaukuones ir Turmontą, juo lietuviai turtin gesni ir šviesesni, o vadiną save "lenkais" ar "katalikais" dar labiau nuskurdę ir tamsesni. Ten, kur dvaras vokiečio — visoj apylinkėj žmonės kalba lietuviškai ir pavyzdinčiai veda savo ūkį. Lenkų gi dvaruose ir jų apylinkėse, tarytum kas tyčia išplėšė jiems prigimtą kalbą, ir apvilkę skarmalais ir rusų sermėgomis, pašykstėjo jiems ir šviesos.

Latvių čia nedaug. Jie jaučiasi, kaip kokie kolonistai, bet savo ūkio kultūra ir trobesiais, aplenkė ir lietuvius.

Išbuvęs tris paras pozicijose, kupinas žinių ir įspūdžių, sugrįžau į Zarasus. Pasiuntęs keletą telefonogramų į redakciją parėjau namo. Buvo jau vėlus vakaras. Po vakarienes, prieš eidamas gulti, pravėriau langą ir uždegęs žvakelę ėmiau vartyti komunistines brošiūras.

Mat, pirma tame pat būte gyvenimo bolševikų vadai lietuviai ir paliko daug įvairios literatūros ir šiaip raštų.

Fronte retkarčiais šaudė iš armotų ir pro langą matėsi kaip nuo jų ugnies žaibavo.

Tik štai palangėj daržely kažkas sušlamėjo. Iš pradžių neatkreipiau dėmesio ir pamaniau, kad tai katė ar taip koks naktinis žvėrelis. Po valandėlės kitą kart sušlamėjo ir aiškiai nugirdau, kaip trekstelėjo perlaužta šakelė. Nujaučiau arti esant žmogų ir man pasidarė baugu. Fronte tuo tarpu keturius kartus pabūbėjo iš didžiosios. Greit užpūčiau žvakelę, bet prieit ir uždaryt langą pabijojau, tik sugniaužęs rankoje brauningą atsisėdau nuošaliai prie sienos. Įsiklausiau. Niekur nieko, tik kartas nuo karto žaibavo dangus ir griaudė armos. Mano šeiminkės ir visi kaimynai jau miegojo. Buvo jau gal apie dvylikta nakties. Neuždares lango eiti gulti bijojau, o prieit ir uždaryti taip pat nedrįsau. O armos vis gniaudžia ir gniaudžia, dangus vis žaibuoja ir žaibuoja, ir pagaliau pasidarė taip baugu, kad nors ir šauk pagalbos . . . Tik štai atvirame lange suplasnojo lyg baltas paukštis, ir aš aiškiai pamačiau, kaip daržely smėkstelėjo žmogus. Krūp-

terėjau, pašokau nuo kėdės ir nieko nesakydamas šoviau du kartus pro atvirą langą. Ir tuo metu vėl pamačiau kaip žmogus pervirto iš darželio per tvorėlę, ir greit greit nubėgo per kiemą, ir dingo medžių unksmėje. Aš jį palydėjau dar vienu šūviu.

Atsiliepė patrulis, ir tuo metu trypdami nakties tamsumoj kojomis atbėgo prie namų ir pasisklaistė.

Mano senutės šeiminkės miegojo ir nieko negirdėjo, kaimynai gi nei vienas neišėjo iš trobos ir nepasirodė.

Per atvirą langą pašaukiau kareivius ir paaiškinau kas atsitiko. Paskui visi apžiūrėjome darželį ir iš tikrųjų, radome žmogaus gulėtą. Kareiviai tuo metu apsiutė namus ir tą sodnelį, į kurį nubėgo nežinomas žmogus, bet, visur išieškoję, niekur nieko nerado. Keliuose namuose patikrino ir gyventojus, išžiūrino paviečius tvarčius. Bijodami bėdos, žmonės sakėsi ramiai miegoję ir dargi šaudant negirdėję.

Išėjus kareiviams, man vienam pasidarė nejauku. Juo labiau, kad ir fronte šaudė vis smarkiau ir smarkiau. Uždares langą ir užrakinę duris išėjau į komendantūrą.

(Tęsinys 12-me psl.)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Mūsų ofisas patarnavo
lietuvių visuomenei
nuo 1947 metų.

Nemokamai
vieta
automobiliams

Paimam
siuntinius
iš namų

GREICIAUSIAS
PRISTATYMAS!

Apžiūrėkite mūsų puikių prekių
rinkinį labai žemomis kainomis.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SOUTH STATE STREET Phone: WAbash 2-9354

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius,
ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis
perųpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimo liūtikus,
neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provincialią tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežių žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

Ligi 1958 metų pabaigos iliustruotą trimėnesinį žurnalą DARBĄ galima užsisakyti sena kaina: \$2.00 metams, \$5.00 trejiems metams; studentams \$1.50 metams. Paskiras numeris 75 centai.

Zarasai

(Tęsinys iš 11-to psl.)

Miestelis miegojo. Eidamas prekyvietyje išgirdau viename skersgatvyje klyksmą. Netoliese stovėjęs patrulis nusikabino nuo pečių šautuvus ir tekinas pasileido į tą skersgatvį. Nusikubinau ir aš: gatvėje mūsų kariškiai tapė kažkokį žydėlį; įsitvėrusi jo žydė neleido ir šaukė visa gerkle. Patrulis žydėlį užsistojo. Pagaliau susikalbėjo vesti jį į komendantūrą, bet ir čia žydė priešinosi. Nesulaukęs šių ginčų galo, nuėjau į komendantūrą. Čia, regėjos, niekas neikuomet ir nemiega: išsijuošę darbuotojai telefonistai, raštinėj išdavinėjo korteles pastotinkams; kitame kambaryje tardė šnipą, prie durų laukė savo eilės atvaryti iš fronto belaisviai, suimti civiliniai; vusrudėjo, barškėjo ginklais sargyba. Kas dedasi fronte, tarytum, jiems visiems ir nerūpėjo.

Neužilgo atvedė ir tą žydėlį su žyde; juos suėmė už tai, kad slapta pardavinėjo degtinę ir girdė kareivius.

Kadangi komendantūroje buvo labai tvankus oras ir nebuvo kur prisišlieti, tai išėjau į kiemą. Bet čia pilnas kiemas buvo prigulusių grįžtančių iš Rusijos austrijokų belaisvių. Gulėjo jie kur kas nugriuvęs, stačiai ant plikos žemės, nieko nepasikloję, nieku neapsikloję. Ir visi miegojo, kaip negyvi. Retkarčiais kuris nors suburzda kokius žodžius, pasidraso, sausai sukosti, bet iš didelio nuovargio vėl tuojau užmiega ir tik girdėt jų sunkus, nesveikas alsavimas.

Ką jie, vargiai po kelių metų pargrįžę, ras savo namuose?! — atėjo man į galvą mintis.

Bet ir šie ne visi pargrįš, ir dar pažymės savo alkana kelionę keletu smėlio kupstelių su pigiais kryželiais!

O armotos vis griaudė ir griaudė, ir toli dvejose vietose matėsi gaisrai.

Į rytą pasidarė ir vėsu. Vėl nuėjau į komendantūrą, bet ten tebebuvo tas pats mišinys ir toji pat atmosfera. Paskaičiau keletą telefonogramų iš fronto. Dauguma jų buvo dar vakarykščios ir nieko bendra su šios nakties įvykiais neturėjo.

Pradėjo ir švisti. Balkšvo ežero paviršiuje, tarytum daug toliau nuo krašto negu dieną, akis jau galėjo įžiūrėti salas, nendrynus. Anapus ežero pradėjo blaivyti kalnai, pagrioviai. Paėžerėj sučiulbo paukštų, salose nubudo žuvėdros... Pagaliau ir visai prašvito.

Susikėlė ir žmonės, bet niekas toliau savo namų eiti neišdrįso ir tik kaišiojo pro duris galvas ir žiūrėjo ar kas per naktį neatsitiko.

Patekėjo saulė ir ežeras vėl sumirgo įvairių spalvų atspindžiais. Ir jei ne nervingai praleista naktis ir šitas fronte šaudymas iš didžiųjų, kuris mums nieko gera nepranašavo, būčiau gyvenęs dabar vieną iš gražiausių gyvenimų valandų.

Bet tą dieną jau man regėjos,

kad nebe vienas Dievas viešpatauja šiame gražiame pasaulyje, o du: vienas dievas, tai dievas amžinos taikos, grožės, ramybės, kuris dabar viešpatauja ežero salose, nendrynuose, kuris apipylė ir paauskino anapus ežero molėtas pasklindras, kuriam čiulba paukštų, meldžiasi susikėlė belaisviai austrai, o kitas dievas, tai nuožmus, nepasotinamas, kraujo alkštąs, pabaisa, kuriam dabar himnus baubia armotos, rūksta gaisrų dūmai ir kuris siundo brolių prieš brolių.

— Tamsta niekur neišeik, — pašaukė mane nuo komendantūros gonkų, išėjęs atsikvėpti ry-

to oru dežuravęs karininkas ir, kiek lukterėjęs, pusbalsiai pridėjo: — turime iš fronto neramių žinių.

— O kas? — paklausiau aš dideliai susirūpinęs ir priėjau arčiau prie gonkų.

— Lenkai šią naktį pasitraukė atgal: jie nori, kad pasitrauktume ir mes, o paskui, kad paveržtų iš mūsų geležinkelį ir pagaliau Zaras!... Girdi jau kur mūsiškiai šaudo!

Ir iš tikrųjų įsiklausęs ir aš supratau, kad dešiniame sparne mūsiškiai šaudo jau daug arčiau negu vakar.

— Duoti prakeiktiems iš šono, — susiraukęs tarė karinin-

kas ir sugrįžo atgal.

Eiti namo gulti jau nebenerėjau ir vėl sugrįžau į sodą.

Susikėlė austrai nuėjo į ežerą praustis.

Tik staiga taip pabūbėjo paėžerėj, tarytum, iš didžiosios armotos iššovė ir net, pasirodė man, po kojų žemė įlanko; tai mūsų kareivis metė į vandenį bombą — žuvį trenkė. Iš nendryno pasikėlė laukinių ančių pulkas, o šitas "buch" plačiai nudundėjo po ežero įlankas, salas, sąsiaurius, ir tarytum, ežero gelmėse atsiduso šimtą metų miegojęs milžinas.

(Bus daugiau)

ANTRASIS LABAI SVARBUS PRANEŠIMAS

Lietuvių Prekybos Bendrovės vadovybei malonu pranešti, kad jai pasisekė sudaryti sąlygas patenkinti visuomenės pageidavimui siųsti didesnius standartinius siuntinius, ir tam reikalui ji paskyrė 50,000 jardų EKSPORTINĖS RUSIŠKOS VILNONIŲ MEDŽIAGŲ labai dailiais dvigubais ruoželiais ir lygių šitokių naujų ir ypač patrauklių spalvų: mėlsvos, tamsiai rusvos ir pilkšvos. Visos tos medžiagos turi įrašus "Made in England".

Nuo 1959 m. rugpjūčio 1 d. mes siūlome tas medžiagas sudarinėti šitokiems keturiems papildomiems standartiniams siuntiniams:

1) Siuntinys Nr. 28:

16¼ jardo NAUJOS EKSPORTINĖS RUSIŠKOS VILNONĖS MEDŽIAGOS, ruožuotos ar lygios, 5 vyriškiems ar moteriškiems kostiumams.

Svoris 17 svarų. Kaina \$59.00.

2) Siuntinys Nr. 29:

16¼ jardo NAUJOS EKSPORTINĖS RUSIŠKOS VILNONĖS MEDŽIAGOS, ruožuotos ar lygios, 5 vyriškiems ar moteriškiems kostiumams;

10 jardų dvigubo pločio pamušalo.

Svoris 21 svaras. Kaina \$67.00.

3) Siuntinys Nr. 30:

32¼ jardu NAUJOS EKSPORTINĖS RUSIŠKOS VILNONĖS MEDŽIAGOS, ruožuotos ar lygios, 10 vyriškų ar moteriškų kostiumų.

Svoris 34 svarai. Kaina \$113.00.

4) Siuntinys Nr. 31:

32¼ jardu NAUJOS EKSPORTINĖS RUSIŠKOS VILNONĖS MEDŽIAGOS, ruožuotos ar lygios, 10 vyriškų ar moteriškų kostiumų;

20 jardų dvigubo pločio pamušalo.

Svoris 42 svarai. Kaina \$125.00.

Į šių siuntinių kainas įskaityti visi su pasiuntimu susiję mokesčiai.

Mums malonu informuoti visus lietuvius, kad Lietuvių Prekybos Bendrovė, nepaisydama tai, jog NAUJŲ MEDŽIAGŲ rūšis yra žymiai aukštesnė ir kaina brangesnė, lietuviai gerai yra nusprendusi skirti tas medžiagas sudarinėti visiems tiems 30 skirtingų standartinių siuntinių, NEPAKELDAMA JŲ KAINOS.

Mūsų standartinius siuntinius gali užsisakyti bet kas, vis tiek, ar jis būtų Lietuvių Prekybos Bendrovės, ar kurios nors kitos firmos klientas.

Norėdami suteikti galimybę užsisakyti siuntinį ir tiems klientams, kurie dėl ko nors nepajėgia tuojau padaryti tai, gavę \$1.00 už bet kurį norimąjį standartinį siuntinį, galutinio užsakymo mes lauksime 3 mėnesius.

Pareikalavusiems NEMOKAMAI siūsiame savo NAUJŲ EKSPORTINĖS RUSIŠKOS VILNONIŲ MEDŽIAGŲ pavyzdžius, 30 skirtingų standartinių siuntinių kainoraštį (siuntinius sudaro kostiumų ir paltų medžiagos, pamušalas, batai, megztukai ir kt.) ir naują lietuvių kalba išspausdintą bendrinį katalogą, kuriame aptarta:

1. Apie 600 rūšių įvairių anglišku medžiagų;

2. Didelis pasirinkimas gatavų drabužių moterims, vyrams ir vaikams;

3. Įvairių rūšių odos; 5. Laikrodžiai;

4. Gatava avalynė; 6. Foto aparatai;

7. HOHNER akordeonai — 20 skirtingų modelių, kurių kainos įvairuoja pradedant nuo \$39.00;

8. SINGER siuvamosios mašinos, rankinės ir kojines;

9. AUTO-KNITTER — vienintelė mezgimo mašina, kuri yra pritaikyta visų rūšių siūlams, ISKAITANT IR NAMIE VERPTUOSIUS;

10. OLYMPIA rašomosios mašinelės šių kalbų raidynu: lietuvių, latvių, estų, rusų, ukrainiečių, vokiečių ir anglų;

11. Vaistai, gaminti Anglijoje, JAV, Vokietijoje, Švedijoje, Šveicarijoje, Prancūzijoje ir TSRS.

Mūsiškis medicinos skyrius įvykdo užsakymus pagal bet kuria kalba surašytus ir iš Lietuvos atsiųstus receptus. MES GARANTUOJAME, kad:

1. Pasiūstasis siuntinys bus gautas.

2. Jei siuntinys dingtų, mes gražinsime pinigus arba nemokamai pasiūsiame kitą siuntinį.

3. Visi mokesčiai bus apmokėti čia, dėl to gavėjas Lietuvoje jau nebeturės nieko primokėti.

4. Prekės bus siunčiamos tik tokios, kokios užsakomos remiantis pavyzdžiais. Mūsų kainos jau iš pat pradžių buvo PAČIOS PIGIAUSIOS PASAULYJE, jos pigiausios ir lieka, dėl to siūlome visiems lietuviams, kurie iki šiol užsakėdavo siuntinius per kitas firmas, tuojau pat

1. parašyti mums ir, VISAI NIEKUO NEJSIPAREIGOJANT, paprašyti NEMOKAMAI prisiųsti katalogą, pavyzdžių ir kitokių informacijų;

2. palyginti mūsų kainas ir prekių rūšis prieš užsakant kur nors siuntinį, TADA jūs patys įsitikinsite, kad užsakydami per mus SUTAUPOTE NEMAŽA PINIGŲ.

Specialias nuolaidas taikome visoms labdaros ir šalpos organizacijoms.

Dėl smulkesnių informacijų prašome rašyti Lietuvių Prekybos B-vės vadovybei.

LITHUANIAN TRADING CO.

1A, HUNT STREET, LONDON, W. 11. GREAT BRITAIN.